

”YHDESSÄ LAPSEN PARHAAKSI, ALUSTA ASTI.”

Vanhempien kokemuksia aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä Hattulan
kunnan päivähoidossa

Hellstén Elina
Järvinen Niina

Opinnäytetyö
Marraskuu 2009
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan vaihtoehtoiset
ammattiopinnot
Pirkanmaan ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Pirkanmaan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosiaalipedagogiikan suuntautumisvaihtoehto

HELLSTEN, ELINA & JÄRVINEN, NIINA:

”Yhdessä lapsen parhaaksi, alusta asti.” Vanhempien kokemuksia
aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä Hattulan kunnan päivähoidossa

Opinnäytetyö 57 s., liitteet 7 s.
Marraskuu 2009

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan varhaiskasvatuksessa vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi. Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti on osa Stakesin toteuttaman kasvatuskumppanuuskoulutusmallin tuomaa työkäytännötä. Käynnin tarkoituksena on tutustua päivähoidossa aloittavaan lapseen ja tämän perheeseen, sekä antaa perheelle puheenvuoro.

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia vanhemmilla oli aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä. Lisäksi halusimme tutkia vanhempien odotuksia lastensa päivähoidon ja kasvatuskumppanuuden toteutumisen suhteen.

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineistomme on kerätty vanhemmille lähetetyillä kyselylomakkeilla, jotka koostuivat sekä monivalintakysymyksistä että avoimista kysymyksistä. Lisäksi kävimme syventävää keskustelua Hattulan kunnan varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Teoriaosuudessamme on käsitelty kasvatuskumppanuutta useasta eri näkökulmasta. Lisäksi opinnäytetyössämme on avattu dialogisuuden käsitettä sekä perehdytty Hattulan kunnan varhaiskasvatukseen.

Vanhemmat kokivat aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin positiiviseksi ja merkitykselliseksi lapsen päivähoidossa aloittamisen kannalta. Kasvatuskumppanuuden toteutumisen suhteen vanhempien odotukset liittyivät avoimuuteen ja päivittäiseen vuorovaikutukseen. Päivähoidon suhteen vanhempien odotukset puolestaan liittyivät turvallisuuteen, vuorovaikutustaitojen kehittymiseen ja hoitopäivien virikkeellisyyteen sekä lapsen viihtymiseen päiväkodissa.

Tutkimustuloksistamme voidaan päätellä, että aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti palvelee lapsen aloittamista päivähoidossa. Olisi mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus myöhemmin ja nähdä kuinka vanhempien odotukset päivähoidon ja kasvatuskumppanuuden toteutumisen suhteen ovat toteutuneet.

Asiasanat: Kasvatuskumppanuus, dialogisuus, yhteistyö, aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti.

ABSTRACT

Pirkanmaa Polytechnic – University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
Social Pedagogy

HELLSTEN, ELINA & JÄRVINEN, NIINA:

"Together for the child, from the beginning." Parents' experiences of the visit to a children's home for the first conversation and introduction in Hattula municipality

Bachelor's thesis 57 pages
November 2009

Pedagogical partnership stands for the commitment of the parents and the day care staff to co-operate and support the growth and learning of a child. National Institute for Health and Welfare has created work practices which include a visit to children's home for the first conversation and introduction. The purpose of the visit is to get to know the child who is starting at the day care and to give the floor to the family.

The purpose of this study is to examine the experiences that the parents have had after the first visit. In addition, this study seeks to explore the parents' expectations of their children's day care and realization of pedagogical partnership.

This thesis is qualitative research. The data were collected by questionnaires sent to parents. The questionnaires consisted of both multiple-choice questions and open issues. In addition, the held in-depth discussion with the early childhood professionals of Hattula municipality throughout the thesis process was run.

In the theory part, the pedagogical partnership is treated from several points of view. This part also proposes the concept of dialogue and familiarization with Early Childhood Education of Hattula municipality.

Parents felt that the first visit for the conversation and introduction was positive and significant to the initiation of the child day care. Parents' expectations for the realization of pedagogical partnership were related to sincerity and daily interaction. Parents' expectations for the day care were related to safety, development of interaction skills and the child's satisfaction with staying at the day care.

This investigation suggests that the visit for the first conversation and introduction contribute to the initiation of the child day care. It would be interesting to do further research later and see how parents' expectations of day care and the realization of the partnership have been achieved.

Keywords: pedagogical partnership, dialogue, co-operation.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	8
2.1 TUTKIMUKSEN RAJAUS JA PERUSTELUT	8
2.2 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	10
2.3 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTON HANKINTA.....	10
2.4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUKSEN KUVAUS	12
2.5 AINEISTON ANALYSOINTI	13
3 VARHAISKASVATUS HATTULAN KUNNASSA.....	155
3.1 LASTEN PÄIVÄHOITO HATTULAN KUNNASSA	155
3.2 VARHAISKASVATUKSEN JA PÄIVÄHOIDON ARVOT HATTULAN KUNNASSA.....	166
3.3 HATTULAN KUNNAN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA	188
3.4 ALOITUSKESKUSTELU- JA TUTUSTUMISKÄYNTI	199
4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA.....	20
4.1 YHTEISTYÖSTÄ KASVATUSKUMPPANUUTEEN.....	20
4.2 KASVATUSKUMPPANUUDEN MÄÄRITTELYÄ	21
4.3 VARHAISKASVATUKSEN KASVATUSTAVOITTEET	23
4.4 VARHAISKASVATUKSEN ARVOT SEKÄ LUOTTAMUS KASVATUSKUMPPANUUTTA OHJAAVINA PERIAATTEINA.....	24
4.5 VANHEMPI JA VARHAISKASVATTAJA KUMPPANEINA	27
4.6 DIALOGISUUS KASVATUSKUMPPANUUDESSA.....	31
4.7 KASVATUSKUMPPANUUDEN TOTEUTUMISMUOTOJA KÄYTÄNNÖSSÄ	32
5 ALOITUSKESKUSTELU- JA TUTUSTUMISKÄYNTI KASVATUSKUMPPA- NUUDEN ALKUTEKIJÄNÄ	37
5.1 VANHEMPIEN ODOTUKSET	37
5.1.1 Vanhempien odotukset käynnille.....	37
5.1.2 Vanhempien odotukset päivähoidolle ja kasvatuskumppanuudelle.....	39

5.2 VANHEMPIEN NÄKEMYS ALOITUSKESKUSTELU- JA TUTUSTUMISKÄYNNIN MERKITYKSESTÄ KASVATUSKUMPPANUUDESSA.....	42
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	45
7 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA	477
LÄHTEET	499
LIITTEET.....	51

1 Johdanto

Opinnäytetyömme idea on saanut alkunsa kiinnostuksestamme kasvatuskumppanuuteen. Kasvatuskumppanuus aiheena on hyvin laaja asia. Varhaiskasvatussuunnitelman (2003) mukaan kasvatuskumppanuus on perheiden ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten kasvatusyhteistyötä linjaava käsite. Kasvatuskumppanuus on suhde, jossa varhaiskasvatuksen ammattilaiset sekä vanhemmat tietoisesti sitoutuvat lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Kumppanuus-ajattelumallin mukaan vanhemmat ja työntekijät ovat tasavertaisia, mutta erilaisia lapsen asiantuntijoita. Kumppanuus alkaa tutustumisesta lapsen aloittaessa päivähoidossa ja syvenee vanhempien ja varhaiskasvattajien päivittäisissä kohtaamisissa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 29.)

Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus Stakes toteutti vuosina 2003–2005 Kasvatuskumppanuus-hanketta yhdessä Pikassos Oy:n kanssa. Kasvatuskumppanuus-hankkeen aikana koulutettiin seitsemän kasvatuskumppanuuskouluttajaa, jotka pitivät kuntien työntekijöille kasvatuskumppanuuden peruskoulutuksia. Pikassos Oy on Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Satakunnan maakunnissa toimiva sosiaalisalan osaamiskeskus, joka osaltaan koordinoi hankkeen aikana kuntien välistä yhteistyötä. Kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen käytännössä on monenlaisia keinoja. Työmme aiheen olemme rajanneet tutkimaan aloituskeskustelu- ja tutustumiskäyntejä, jotka kuuluvat Stakesin Kasvatuskumppanuus-hankkeen mukanaan tuomiin työkäytäntöihin. Opinnäytetyömme on toteutettu Hattulan kunnan päivähoidossa, joka on yksi Stakesin Kasvatuskumppanuus-hankkeen neljästä pilottikunnasta.

Opinnäytetyömme on tutkimusotteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen ja sen tarkoituksena on selvittää Hattulan kunnan päivähoidossa olevien lasten vanhempien kokemuksia ja mielipiteitä aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä. Tarkoituksena on myös selvittää vanhempien odotuksia lastensa päivähoidolta sekä kasvatuskumppanuussuhteelta. Tutkimusaineiston olemme koonneet kyselylomakkein, jotka on lähetetty kaikille vanhemmille, joiden lapsi aloitti päivähoidon Hattulan kunnassa syksyllä 2009. Lisäksi toteutimme

pienimuotoisen haastattelun Hattulan kunnassa työskentelevälle varhaisen tuen ohjaajalle.

Kasvatuskumppanuus rakentuu kuulemisen, kunnioituksen sekä luottamuksen periaatteille. Lisäksi dialogisuuden periaatteet korostuvat vahvasti kasvatuskumppanuus-ajattelussa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34-36.) Esittelemme näitä periaatteita työssämme sekä tuomme esiin kasvatuskumppanuuden toteutumisen muotoja käytännössä. Lisäksi syvennymme kasvatuskumppanuuteen käsitteenä sekä pohdimme vanhemman ja päiväkodin työntekijän roolia kasvatuskumppanuussuhteessa. Päiväkodin työntekijöillä ja varhaiskasvatuksen ammattilaisilla tarkoitamme tässä työssä lastentarhanopettajia sekä lastenhoitajia. Kasvatuskumppanuuden lisäksi esittelemme työssämme varhaiskasvatuksen toteutumista Hattulan kunnassa.

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tutkimuksen rajausta ja perustelut

Haluamme tutkimuksellamme selvittää päivähoiton asiakasperheiden vanhempien mielipiteitä ja kokemuksia Hattulan kunnan päivähoidossa toteutetuista aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynneistä. Lisäksi tutkimuksemme tehtävänä on kartoittaa asioita, joita vanhemmat odottavat lastensa päivähoidolta ja kasvatuskumppanuussuhteelta.

Opinnäytetyömme aiheeseen saimme innostuksen sosiaalipedagogiikan vaihtoehtoisten opintojen myötä. Koimme molemmat päiväkotiin sijoittuneen harjoittelun antoisaksi ja innostavaksi. Sosiaalipedagogisten opintojen kautta saamiemme tietojen myötä kiinnostuksemme yhteisöllisyyteen ja yhteistyöhön sekä dialogiseen työskentelytapaan heräsi. Koimme varhaiskasvatuksessa toteutettavan vanhempien ja henkilökunnan välisen kasvatuskumppanuussuhteen tutkimisen kiinnostavaksi aiheeksi.

Kasvatuskumppanuus on perheiden ja päivähoiton välistä kasvatusyhteistyötä linjaava käsite, joka on kirjattu valtakunnallisiin Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Vasu). Kasvatuskumppanuus käsitteenä on hyvin laaja-alainen ja moninainen. Työmme aihetta pohdittaessa oli selvää, että aihetta oli rajattava. Lisäksi kasvatuskumppanuudesta on julkaistu viime vuosina useita tutkimuksia, emmekä näin ollen tahtoneet toistaa jo tutkittuja asioita. Pyrkimyksemme oli tutkia jotain uutta sekä tehdä näkyväksi aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin tarjoamaa työskentelytapaa. Halusimme ennen kaikkea tuoda esille päivähoidossa olevien lasten vanhempien mielipiteitä ja kokemuksia kasvatuskumppanuudesta sekä aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä.

Opinnäytetyön tekemiseen Hattulan kunnassa päädyimme selvitettyämme Hattulan kunnan olevan yksi Stakesin kasvatuskumppanuus koulutuksen pilottikunnista. Tutkimuksemme haastateltavia valitessa pyrimme saamaan mahdollisimman kattavaa tietoa siitä, miten juuri aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynniltä saadut kokemukset auttavat vanhempien ja

varhaiskasvatuksen ammattilaisten välille muodostuvan kasvatuskumppanuussuhteen synnyssä. Hattulan kunnan päivähoidossa syksyllä 2009 aloittavien lasten vanhemmilla koimme olevan tutkimuksemme kannalta merkityksellisintä tietoa aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin merkityksestä, koska heillä ei ollut juurikaan muita kokemuksia päivähoidon kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Toivomme vanhempien näkökulmasta tehdyn tutkimuksen tuovan työntekijöille tietoa siitä, mitä odotuksia vanhemmilla on aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnille, päivähoidolle sekä kasvatuskumppanuussuhteelle.

Teoreettisena taustana opinnäytetyössämme toimii kasvatuskumppanuusajatus, valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma (Vasu) sekä päivähoitolaki. Työssämme huomioimme myös dialogisuuden merkitystä asiakastyössä.

2.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksemme tarkoituksena on selvittää päivähoiton asiakasperheiden vanhempien mielipiteitä ja kokemuksia Hattulan kunnan päivähoidossa toteutetusta aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä. Lisäksi haluamme tuoda esiin vanhempien näkemyksiä ja toiveita kasvatuskumppanuudesta ja luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen synnystä. Tutkimuksemme tarkoitus ja tehtävä kiteytyvät kolmeen tutkimuskysymykseen.

1. Mitä odotuksia vanhemmilla on lastensa päivähoiton ja kasvatuskumppanuuden toteutumisen suhteen?
2. Minkälaisia kokemuksia vanhemmilla on aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä?

2.3 Tutkimusmenetelmät ja aineiston hankinta

Tutkimuksemme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009) määrittelevät kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohdaksi todellisen elämän mahdollisimman kokonaisvaltaisen kuvaamisen. Laadullisen tutkimuksen tehtävänä on tulkita ja ymmärtää tutkittavaa asiaa sekä löytää ja paljastaa tosiasioita. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa ei ole mahdollista saavuttaa objektiivisuutta perinteisessä mielessä, koska tutkija ja se, mitä tiedetään, kietoutuvat tiukasti yhteen. (Hirsjärvi ym. 2009, 161.)

Tutkimusmenetelmäksi valitsimme kyselyn, jota harvoin käytetään laadullisissa tutkimuksissa. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009) toteavat teoksessaan, että kvalitatiivinen tutkimus ei välttämättä aina merkitse läheistä kontaktia tutkittaviin, vaikka usein niin esitetäänkin. Kyselytutkimuksen yhtenä merkittävimpänä etuna pidetään sen mahdollisuutta kerätä laaja tutkimusaineisto. (Hirsjärvi ym. 2009, 193–204.) Tarkoituksenamme oli tavoittaa mahdollisimman monen

perheen näkemykset, mielipiteet ja odotukset, jonka vuoksi koimme kyselyn parhaaksi tutkimusmenetelmäksi työssämme.

Kyselykaavakkeessa käytimme sekä avoimia kysymyksiä että monivalintakysymyksiä. Kyselykaavakkeessamme kartoitimme myös vastanneiden taustatietoja. Vanhemmat vastasivat kyselyymme nimettöminä. Pyrimme tekemään kyselylomakkeen kysymykset mahdollisimman yksiselitteisiksi ja selkeiksi. Testasimme kyselylomakettamme ennen kohderyhmälle jakoa kaikilla Hattulan kunnan päivähoidon johtajilla sekä erään päiväkodin henkilökunnalla. Näin saimme selville, onko kyselymme ymmärrettävissä ja onko mukana turhia kysymyksiä.

Tutkimustuloksissa käyttämämme aineisto perustuu 46 palautettuun kyselylomakkeeseen. Kyselyssä saamaamme tietoa olemme käyttäneet vain tässä tutkimuksessa. Tutkimustuloksia käsitellessämme olemme noudattaneet salassapitovelvollisuutta.

2.4 Tutkimuksen toteutuksen kuvaus

Varsinaisen opinnäytetyöprosessimme alkoi keväällä 2008 varhaiskasvatuksen harjoittelussa, jonka toteutimme molemmat päiväkodissa. Opinnäytetyön aihetta pohtiessamme kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa kiinnosti aiheena meitä molempia. Haimme tutkimuslupaa Hattulan kunnalta opinnäytetyötämme varten. Opinnäytetyö suunnitelmamme esittelimme Hattulan kunnalle päivähoitotoimistossa järjestetyssä tapaamisessa talvella 2008–2009. Mukana tapaamisessa olivat kunnan varhaiskasvatuspäällikkö, perhepäivähoidon ohjaaja sekä kasvatuskumppanuuskouluttaja. Hattulan kunta esitti toiveen, että tutkisimme vanhempien näkemystä varhaiskasvattajan ja vanhempien välisestä kasvatuskumppanuudesta. Erityisesti kunnan työntekijöitä kiinnostivat vanhempien kokemukset aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä.

Opinnäytetyön aiheen rajauduttua päätimme rajata tutkimusaineiston vanhempiin, joiden lapsi oli aloittamassa hoidon Hattulan kunnan päivähoidossa syksyllä 2009. Tutkimusta tehdessämme tutkimukseen osallistuneiden perheiden lapsi ei ollut vielä aloittanut päivähoidossa mutta aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti perheen kotiin oli tehty. Myöhemmin tutkimuksen edetessä perhepäivähoidon asiakkaat rajautuivat pois tutkimuksesta ja tutkimus toteutettiin ainoastaan päiväkodissa aloittavien lasten vanhemmille. Päätimme toteuttaa tutkimuksemme kyselykaavakkein. Kyselykaavakkeet jaettiin perheille aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin yhteydessä. Näin koimme tavoittavamme tasapuolisesti kaikki ne vanhemmat, joiden lapsi oli aloittamassa päivähoidossa syksyllä 2009. Kyselykaavaketta muokkasimme, testattuumme sitä päivähoidon johtajilla sekä työntekijöillä. Vastausaikaa perheet saivat Juhannukseen 2009.

Vastausten vähäisen määrän vuoksi jouduimme pidentämään vastausaikaa. Lopulta saimme takaisin 46 vastauslomaketta 67 lähetetystä. Tutkimuksemme vastausprosentti on siis 69 %. Vanhemmille teetetyn kyselyn lisäksi haastattelimme Hattulan kunnan varhaisen tuen ohjaajaa. Elokuussa 2009 aloitimme tutkimustulosten purkamisen ja vastausten analysoinnin. Koko opinnäytetyöprosessin ajan olemme olleet yhteydessä Hattulan kunnan varhaiskasvatuksessa työskentelevien ammattilaisten kanssa.

2.5 Aineiston analysointi

Laadullisen aineiston analyysissä pyrkimyksenä on selkiyttää aineistoa ja sitä kautta tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysissä olennaisinta on tiivistäminen, jonka avulla pyritään luomaan hajanaisista vastauksista selkeitä ja mielekkäitä. Perimmäisenä tarkoituksena on kuitenkin löytää aineiston sisältämää tietoa. Laadullisen tutkimusaineiston analyysi tapahtuu pelkistäen eli havaintoja yhdistelemällä sekä arvoitusta ratkaisten eli tuloksia tulkitsemalla. (Alasuutari 1994, 137–139.)

Tutkimusaineistoa ei siis voida eritellä, mikäli sitä ei ensin tiivistetä ja pelkistetä helpommin käsiteltäväksi. Pelkistämisen avulla aineistosta tehdään myös hallittavampaa. Pelkistämisen ideana on jaotella aineisto erillisiksi ja karkeiksi joukoiksi ja tämän jälkeen yhdistellä joukoista erilaisia yläkäsitteitä yhteisten ominaisuuksien perusteella. Analysointi tarkoittaa juuri havaintojen yhdistämistä, jotta voidaan tehdä tulkintoja eli tuloksia. (Vilka 2006, 81–82.)

Aloitimme keräämämme aineiston analyysin elokuussa 2009. Pyrimme pelkistämään tutkimusaineistoa käymällä läpi kyselylomakkeet yksi kysymys kerrallaan. Kyselylomakkeessamme oli sekä avoimia kysymyksiä, että monivalintakysymyksiä. Avoimien kysymysten kohdalla luokitelimme vastauksissa esiin tulevat asiat yläkäsitteiksi, jotka nousivat vanhempien vastauksista. Samalla pidimme kirjanpitoa siitä, kuinka moni vanhempi toi esiin samoja asioita vastauksissaan. Monivalintakysymyksissä laskimme suoraan osuudet kuhunkin kategoriaan kuuluvista vastauksista.

Kyselymme tuotti laajan aineiston, joka vaati paljon tiivistämistä. Luokiteltuamme vastauksissa esiin tulleet asiat etsimme samaan kategoriaan kuuluvia asioita. Pelkistettyämme vastaukset, johdimme niistä yläkäsitteitä. Asioiden ryhmittely yläkäsitteisiin kannatti, sillä yläkäsitteiden avulla kykenimme tekemään johtopäätöksiä ja tulkintoja sekä muodostamaan tutkimuksessamme esiin tulleita tuloksia.

Aineiston huolellinen purkaminen, pelkistäminen ja luokittelu helpottivat tutkimustulostemme tekemistä. Myös johtopäätösten tekeminen oli helpompaa hajanaisen aineiston ollessa koottuna selkeiksi kokonaisuuksiksi.

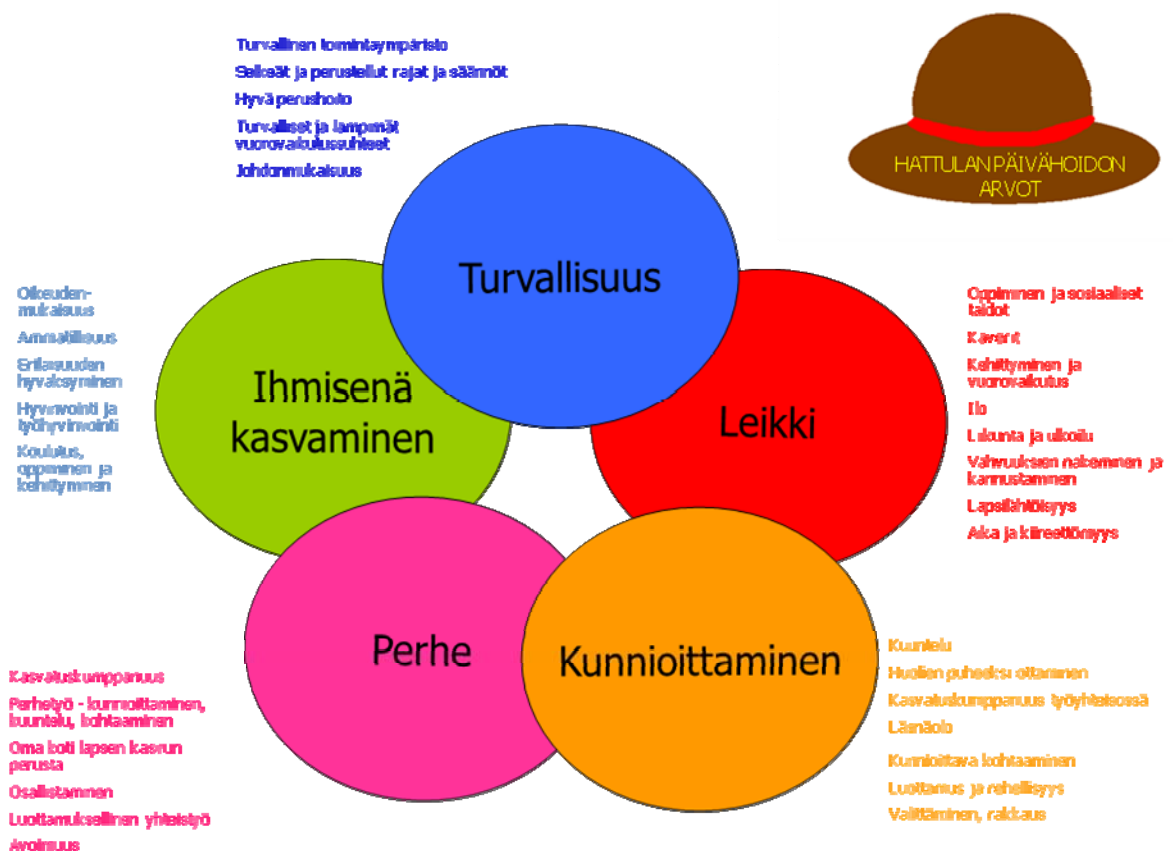
3 VARHAISKASVATUS HATTULAN KUNNASSA

3.1 Lasten päivähoito Hattulan kunnassa

Hattula on keskellä Kanta-Hämettä sijaitseva, noin 9500 asukkaan kunta, jossa on 1.8.2007 alkaen toiminut kuusi kunnallista päiväkotia. 43 % Hattulan kunnan perheistä on lapsiperheitä. Alle kouluikäisiä lapsia kunnassa on noin 800 (9 % kunnan väestöstä). Alle kouluikäisistä lapsista 59 % eli noin 500 lasta on päivähoidossa. Henkilökuntaa Hattulan päivähoidossa on 120. (www.hattula.fi.)

Päivähoidossa toimintaa ohjaavat Hattulan päivähoidon arvot ja Vasu eli varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma. Tärkeitä Vasu-kumppaneita Hattulassa ovat kunnallinen ja yksityinen päivähoito omassa ja seudun kunnissa, lapset ja perheet koko kunnassa, seurakunta, MLL, iltapäivätoiminta, koulutoimi, vapaa-aikatoimi, neuvola, sosiaalityö, luottamushenkilöt sekä kunnan johto. Kasvatuskumppanuus-koulutus, perhetyö ja varhaisen puuttumisen työmenetelmien oppiminen ja käyttöön ottaminen ovat tärkeitä kehittämisperiaatteita Hattulan päivähoidossa. Hattulan päivähoidon arvot ovat turvallisuus, leikki, kunnioittaminen, perhe ja ihmisenä kasvaminen (KUviO1.). Lapsen ja perheen hyväksi toteutetaan moniammatillista työskentelytapaa, jonka toimintatapana toimii huolten puheeksi ottaminen ja varhainen tuki. (Hattulan kunnan päiväkodin perehdytyskansio, 2009.)

3.2 Varhaiskasvatuksen ja päivähoidon arvot Hattulan kunnassa

KUVIO 1. Hattulan päivähoidon arvot (www.hattula.fi)

Päivähoidossa toimintaa ohjaavat erikseen määritellyt arvot. Hattulassa nämä arvot ovat turvallisuus, leikki, kunnioittaminen, ihmisenä kasvaminen sekä perhe. Hattulan kunnassa päivähoidon arvot ovat kirjattuna kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja ohjaavat kaikkia kunnan varhaiskasvatuksen piirissä työskenteleviä. (KUVIO 1.)

Turvallisuuden arvo pitää sisällään muun muassa turvallisen toimintaympäristön, selkeät ja perustellut rajat sekä säännöt. Turvallisuuteen kuuluvat myös osaltaan hyvä perushoito, turvalliset ja lämpimät vuorovaikutussuhteet sekä johdonmukaisuus toiminnoissa. (KUVIO 1.)

Lapsen omaehtoinen leikki ja siihen käytettävän ajan turvaaminen päivittäin on yksi keskeisimmistä Hattulan kunnan päivähoitoa ohjaavista arvoista. Leikin avulla lapsi kehittyy sekä oppii niin sosiaalisuuteen kuin vuorovaikutukseenkin liittyviä taitoja. Leikin kautta lapsi oppii lisäksi näkemään vahvuuksiaan sekä kannustamaan muita. Leikkiin olennaisena osana kuuluvat myös ilo, liikunta sekä ulkoilu. Hattulan päivähoidossa painotetaan leikin lapsilähtöisyyttä sekä kiireettömyyttä. (KUVIO 1.)

Kunnioitus Hattulan kunnan päivähoidon arvoissa ilmenee vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan välisenä kasvatuskumppanuuden rakentamisena ja vaalimisena. Luottamus, rehellisyys, kuuntelu sekä huolien puheeksi ottaminen ovat avainasemassa kunnioituksessa sekä avoimessa kasvatuskumppanuussuhteessa. Päivähoidon työntekijän kunnioitus lasta kohtaan ilmenee kunnioitavana kohtaamisena, läsnäolona, välittämisenä sekä rakkautena. Myös työyhteisössä työntekijöiden kesken tulee vallita kunnioitusta työyhteisössä työskentelevien kesken. (KUVIO 1.)

Ihmisenä kasvamisen arvoon liittyvät oikeudenmukaisuus lasta kohtaan sekä erilaisuuden hyväksyminen. Lapsen hyvinvoinnin tulee olla etusijalla kaikessa toiminnassa. (KUVIO 1.)

Perhe päivähoidon yhtenä arvona merkitsee myös vanhempien ja päivähoidonhenkilökunnan välisen kasvatuskumppanuuden kehittämistä. Olennaisena osana tähän arvoon kuuluvat kunnioitus, avoimuus, kuuntelu ja kohtaaminen sekä luottamuksellinen yhteistyö. Lisäksi oma koti lapsen kasvun perustana sisältyy tähän arvoon. (KUVIO 1.)

3.3 Hattulan kunnan varhaiskasvatussuunnitelma

Valtakunnallinen vasu toimii kunnallisten ja yksikkökohtaisten suunnitelmien pohjana. Valtakunnallisen asiakirjan teksti on yleisellä tasolla ja sitä avataan ensin kunnan näkökulmasta ja lopulta jokaisen yksikön näkökulmasta yhteisen keskustelun ja pohdinnan avulla. (www.stakes.fi/varttua)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ovat pohjana kunnan tehdessä omaa varhaiskasvatussuunnitelmaansa. Kunnan laatiessa omaa varhaiskasvatussuunnitelmaansa, on otettava lisäksi huomioon kunnassa tehtyt lasta ja perhettä koskevat suunnitelmat, kunnan varhaiskasvatuksen linjaukset ja esiopetussuunnitelmat. (www.stakes.fi/varttua)

Kunnan vasussa tai varhaiskasvatuksen linjauksissa määritellään, millaisia seudullisia, alueellisia ja yksikkökohtaisia suunnitelmia kunnassa tehdään ja miten ne tarkistetaan ja vahvistetaan säännöllisesti. (www.stakes.fi/varttua)

Kunnan omaa varhaiskasvatussuunnitelmaa rakentaessa tarvitaan moniammatillista, sekä hallinnon alojen sisäistä että ne ylittävää yhteistyötä. Kunnan vasua voidaan rakentaa myös seudullisena yhteistyönä. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet toimivat kuntavasujen perustana riippumatta siitä, minkä hallinnon alan piirissä päivähoito kunnassa on. (www.stakes.fi/varttua)

Hattulan kunnassa käytiin vuosien 2005 - 2006 aikana arvokeskustelut lasten, vanhempien ja henkilökunnan kesken koko päivähoiton eri yksiköissä ja perhepäivähoidossa. Arvokeskustelujen pohjalta on kirjattu yhteiset arvot koko päivähoidolle. Varhaiskasvatussuunnitelmatyötä tehdään yhdessä vanhempien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Vasu-työ elää ja kehittyy edelleen varhaiskasvatuksen arjessa joka päivä. (www.hattula.fi/perhe_ja_sosiaalipalvelut)

Vasu-prosessin yhteydessä keskusteltiin ja kirjattiin lapsen ja perheen polku Hattulan varhaiskasvatuksessa, joista lomakkeet liitteenä. Vuonna 2007 otettiin käyttöön koko päivähoidolle yhteinen lomakkeisto. Yhteistyökumppaneiden kanssa jatketaan verkostotyötä Hattula-verkossa. Varhaiskasvatuksen

yhteistyökumppaneita ovat lapset ja perheet koko kunnassa, seurakunta, MLL, iltapäivätoiminta, koulutoimi, vapaa-aikatoimi, neuvola, sosiaalityö, luottamushenkilöt sekä kunnan johto. (www.hattula.fi/perhe_ja_sosiaalipalvelut)

3.4 Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti

Hattulan kunta oli pilottikuntana mukana Stakesin hallinnoimassa Kasvatuskumppanuushankkeessa syksystä 2003 kevääseen 2005. Hankkeessa on kehitetty Kasvatuskumppanuus-koulutusohjelmaa varhaiskasvatuksen työntekijöille. Kasvatuskumppanuus-koulutus on keskeinen osa Hattulan Vasu- ja laatutyötä. (Ekroos, 2009)

Kumppanuus alkaa tutustumisesta. Hattulan kunnassa onkin käytössä aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti, joka on yksi Kasvatuskumppanuus-koulutuksessa läpi käytäviä kokonaisuuksia. Aloituskeskustelu käydään lapsen kotona ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidon. Tavoitteena aloituskeskusteluille on edistää päivähoidon alkamisen myönteistä sujumista sekä luoda pohja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmalle ja kasvatuskumppanuudelle. Työntekijä pääsee näin toimimaan siltana kodista päivähoitoon. Aloituskeskustelun tarkoituksena on tutustua lapseen, kotiympäristöön, tapoihin ja tottumuksiin sekä tarjota vanhemmille mahdollisuus ilmaista odotuksia, pelkoja ja toiveita.

Aloituskeskustelussa ovat mukana lapsiryhmän työntekijä/omahoitaja/perhepäivähoitaja joko yksin tai työparin kanssa. Keskusteluun varataan aikaa 1-1,5 tuntia. Aloituskeskustelua varten on keskustelurunko (LIITE 1) ja käyty keskustelu kirjataan. (Hattulan kunnan päiväkodin perehdytyskansio)

4 KASVATUSKUMPPANUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Päättynyt vuosisata oli lapsen ja lapsuuden näkökulmasta voimakkaan kehityksen aikaa. Lapsuutta alettiin tehdä näkyväksi ja lapsen oikeudet tunnustettiin hyväksymällä yleismaailmallinen Lapsen oikeuksien julistus. Myös varhaiskasvatukseen ja sen laatuun alettiin kiinnittää huomiota 1900-luvun loppupuolella. Lapsen ja koko perheen hyvinvointiin alettiin keskittää voimavaroja sekä vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön merkitystä korostaa. Käsitettä kasvatuskumppanuus alettiin tuoda varhaiskasvatuksen ammattilaisten tietoisuuteen 2000-luvun alussa. Tätä vanhempien ja varhaiskasvattajan suhdetta linjaavaa käsitettä ajoivat osaltaan vuonna 2002 vahvistetut Varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset sekä seuraavan vuoden syksynä julkaistu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet eli Vasu. (Kaskela ym. 2006, 157. Mikkola ym. 2009, 9-10.)

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan vanhempien arkinäkemyksen ja käytännössä omaksuttujen kasvatuseriaatteiden sekä varhaiskasvattajien ammatillisen tietotaidon yhdistämistä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tueksi. Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana on empaattinen, rakentava, tasavertainen ja dialoginen kommunikaatio vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä. Tässä luvussa keskitymme kasvatuskumppanuuteen. Tuomme esiin varhaiskasvatuksen kasvatustavoitteita ja dialogisuutta sekä pohdimme kasvatuskumppanuutta ohjaavia periaatteita. Lisäksi kerromme varhaiskasvattajan ja vanhemman suhteesta kumppaneina sekä kasvatuskumppanuuden ilmenemisestä käytännössä.

4.1 Yhteistyöstä kasvatuskumppanuuteen

Sana yhteistyö voidaan määritellä työn tekemiseksi yhdessä jonkun muun kanssa (Wikisanakirja, 2009.). Yhteistyö päiväkodin henkilöstön ja vanhempien välillä tapahtuu lapsen kasvattamisena yhdessä. Sana kasvatuskumppanuus määritellään päivähoidossa henkilöstön ja vanhempien välillä tapahtuvaksi tasavertaiseksi vuorovaikutukseksi. Kasvatuskumppanuuden periaatteissa

henkilöstö ja vanhemmat sitoutuvat toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen sekä oppimisen hyväksi. Kasvatuskumppanuuden voidaan nähdä syventävän olennaisesti yhteistyötä, sillä se on tietoista, yhdessä kumppaneina tapahtuvaa toimintaa lapsen hyväksi. (Kaskela ym. 2006, 11–29.)

Kasvatuskumppanuudessa on kyse hyvin monitasoisesta ja moniulotteisesta prosessista. Kasvatuskumppanuus voidaan nähdä osana palvelujen kulttuurista muutosta, jossa lapsen, vanhemman ja koko perheen ääntä kuullaan sekä kohtaamista vahvistetaan. Parhaimmillaan kasvatuskumppanuussuhde kannattelee lasta toimien lapsen tarpeista lähtöisin olevana vanhemman ja työntekijän välisenä suhteena. (Kaskela ym. 2006, 11–29.)

Kasvatuskumppanuuden tavoitteena on saattaa lapsen kaksi kasvuyhteisöä dialogiseen, vastavuoroiseen vuoropuheluun. Kasvatuksessa kumppanina toimiva kasvattaja sitoutuu vahvistamaan lapsen ja vanhemman välistä varhaista kiintymyssuhdetta. Tämän vuoksi on hyvin tärkeää huomioida jokaisen lapsen tarpeita yksilöllisesti. Lisäksi on tärkeää arvioida yhdessä lapsen vanhemman kanssa, kuinka lapsen vaatimia tarpeita täytetään. Toimivassa kasvatuskumppanuussuhteessa muodostuu kasvatusyhteisö, jossa toimivat aikuiset jakavat keskenään vastuuta lapsen hyvinvoinnista ja kehityksen tukemisesta. (Kaskela ym. 2006, 11–29.)

4.2 Kasvatuskumppanuuden määrittelyä

Varhaiskasvatus voidaan määritellä erilaisissa toimintaympäristöissä toteutuvaksi, lasten kouluikää edeltäväksi vuorovaikutukseksi, joka tapahtuu kasvatuksellisesti aikuisten ja lasten välillä. Varhaiskasvatuksessa on siis kyse yhteisöllisestä toiminnasta, joka toteutuu parhaimmillaan lapsen merkityksellisten elinympäristöjen välisenä yhteistyönä ja kasvatuskumppanuutena. (Karila ym. 2001, 15.)

Vanhempien ja varhaiskasvattajien välisestä yhteistyöstä on eri aikakausina käytetty erilaisia termejä. Näitä termejä ovat vuorovaikutus, yhteistyö ja tukeminen sekä viimeisimpänä kumppanuus. Vaikka kasvatuskumppanuus-käsite

on melko uusi ja sitä alettiin virallisesti käyttää vasta 2000-luvun alussa, on se kuitenkin mainittu jo Unescon vuoden 1986 raportissa terminä ”Working together”. (Karila 2006, 91–94.)

Kasvatuskumppanuus-käsite liittyy varhaiskasvatuksen vahvistamiseen 2000-luvulla. Vuonna 2002 valtioneuvoston periaatepäätöksellä koottiin varhaiskasvatuksen valtakunnalliset linjaukset. Vuonna 2003–2005 sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus (Stakes) toteutti kasvatuskumppanuus hankkeen sekä antoi suosituksen Valtakunnallisista varhaiskasvatussuunnitelman perusteista (Vasu). Suomalaiseen päivähoitoon kasvatuskumppanuus-käsite on tullut Valtakunnallisten varhaiskasvatuksen linjausten myötä. Näissä linjauksissa kasvatuskumppanuus määritellään vanhempien ja varhaiskasvattajien erilaisen asiantuntemuksen ja tietämyksen yhdistymiseksi. (Välimäki 2006, Stakes.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemiseksi. Vanhemmilla on aina ensisijainen lastensa kasvatusoikeus ja –vastuu sekä oman lapsensa tuntemus. Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla puolestaan on koulutuksensa antama ammatillinen tieto ja osaaminen. Vastuu kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön luomisesta painottuu varhaiskasvatuksen ammattilaisille. Tasavertainen kasvatuskumppanuussuhde vaatii toteutuakseen kuitenkin aina vanhempien ja henkilöstön välistä luottamusta sekä kunnioitusta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 29–31.)

Hujalan (2007) näkemyksessä vuorovaikutuksellisessa kumppanuudessa painotetaan sekä vanhemman että ammattikasvattajan vastuun jakamista. Yhteistyön lähtökohtana tulisikin aina olla vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan tasa-arvoinen vuorovaikutus. Päivähoitokasvatuksessa vaikuttamisen suunta lapsen kasvatuksessa on molemminpuolinen, jolloin kasvatuksen suunnittelun tulee pohjautua vanhempien ja päivähoidon henkilökunnan väliseen yhteistyöhön. (Hujala ym. 2007, 116–117.)

Kaskela ja Kekkonen (2006) ovat määritelleet aidon kasvatuskumppanuuden periaatteita. Heidän näkemyksensä mukaan aidon kasvatuskumppanuuden tavoitteena on vahvistaa lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta sekä kannatella tätä suhdetta lapsen päivähoitopäivän aikana. Karila (2006) painottaa näkemyksissään nykyisen kasvatuskumppanuusajattelun eroavaisuutta aiempiin varhaiskasvatuksessa käytettyihin mukanaolon ja tukemisen näkökulmiin. (Kaskela & Kekkonen, 2006, s. 22–23, Karila 2006, 91–94.)

4.3 Varhaiskasvatuksen kasvatustavoitteet

Päivähoidossa tapahtuvan varhaiskasvatuksen tavoitteet on määritelty lasten päivähoitolaissa (19.1.1973/36). Kyseisen lain mukaan päivähoidossa tapahtuvan varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lapsen fyysisen ja sosiaalisen puolen tasapainoista kehittymistä. Lisäksi varhaiskasvatuksessa pyritään edistämään lapsen tasapainoisen tunne-elämän muotoutumista. Kasvatuksessa on tärkeää huomioida lapsen ikätason lisäksi lapsen yksilölliset tarpeet. (Laki lasten päivähoidosta, 19.1.1973/36, 2 a §.)

Toisena tärkeänä tavoitteena päivähoidossa tapahtuvalle varhaiskasvatukselle on tukea päivähoidossa olevien lasten vanhempia näiden kasvatustehtävässä. Laki lasten päivähoidosta (19.1.1973/36, 2 a §) korostaakin varhaiskasvatuksen roolia perheen tukijana lapsen esteettisessä, älyllisessä, eettisessä sekä uskonnollisessa kasvatuksessa. Tarkoituksena on yhteistyössä vanhempien kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. (Laki lasten päivähoidosta, 19.1.1973/36, 2 a §.)

Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Stakesin artikkeleiden näkemykset varhaiskasvatuksessa tapahtuvan kasvatuksen tavoitteellisuudesta perustuvat suurelta osin lasten päivähoito lakiin. Varhaiskasvatuksen ammattilaisten sekä vanhempien välisen kasvatuskumppanuuden merkitys on suuri lapsen kasvatuksellisten tavoitteiden toteutumisen kannalta. Lisäksi tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaisi lapsen

kannalta mielekkään kokonaisuuden. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 9-14.)

4.4 Varhaiskasvatuksen arvot sekä luottamus kasvatuskumppanuutta ohjaavina periaatteina

Tässä luvussa esittelemme kasvatuskumppanuuden lähtökohtia sekä kasvatuskumppanuutta ohjaavia periaatteita. Mielestämme varhaiskasvatuksen arvot voidaan nähdä yhtenä merkittävimpana kasvatuskumppanuutta ohjaavana tekijänä. Lisäksi luottamuksen rakentaminen sekä siihen liittyvät kuuleminen ja kunnioittava kohtaaminen kuuluvat kasvatuskumppanuutta ohjaileviin periaatteisiin.

Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvoja on määritelty Stakesin vuonna 2003 julkaisemassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet -oppaassa. Arvot itsessään lähtevät yhteiskunnastamme sekä kulttuuristamme periytyen sukupolvelta toiselle sekä muovautuen eri aikakausien mukaan. Varhaiskasvatuksen arvoperusta määrittelee kaikkea päivähoidossa tehtävää työtä. Näin ollen myös kasvatuskumppanuus sekä sen kehittyminen juontavat juurensa varhaiskasvatuksen arvoperustasta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteen 2003, 10.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2003) Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu kolmeen tärkeään asiaan. Ensimmäisenä tärkeänä arvoperustaa määrittävänä tekijänä pidetään kansainvälistä Lapsen oikeuksien sopimusta (LOS, 1989.). Lapsen oikeuksien sopimuksen arvoista yksi keskeisimmistä on lapsen ihmisarvo. Tämä perusarvo pitää sisällään vaatimuksen lasten tasa-arvoisesta kohtelusta ja syrjintäkiellosta sekä vaatimuksen ottaa huomioon lapsen mielipide. Lisäksi lapsen ihmisarvo pitää sisällään lapsen oikeuden elämään ja täyspainoiseen kehittymiseen sekä lapsen etuuden huomioimisen. (www.unisef.fi, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 10.)

Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja perustuu lapsen oikeuksien sopimuksen lisäksi kansallisiin säädöksiin sekä muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2003) mainitaan, että Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvopohja ja periaatteet voidaan johtaa Suomen perusoikeussäädöksistä sekä muista oikeussäätelyistä ja asiakirjainformaatiosta. Näitä periaatteita ovat lapsen oikeus turvallisiin ihmissuhteisiin, turvattuun kasvuun, kehittymiseen ja oppimiseen sekä turvattuun ja terveelliseen ympäristöön, jossa voi leikkiä ja toimia monipuolisesti. Lapsen tulisi myös tulla ymmärretyksi ja kuulluksi ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti sekä saada tarvittavaa erityistä tukea. Lisäksi lapsella tulisi olla oikeus omaan kulttuuriin, äidinkieleen ja uskontoon tai katsomukseen. Nämä periaatteet tulisivat ilmetä Suomalaisen varhaiskasvatuksen arvoperustassa ja sitä kautta kaikessa varhaiskasvatuksellisessa toiminnassa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 10.)

Varhaiskasvatuksen arvojen lisäksi luottamuksen rakentaminen on yksi tärkeimmistä kasvatuskumppanuutta ohjaavista tekijöistä. Luottamuksen rakentaminen kasvatuskumppanuussuhteessa lähtee aina kuuntelusta ja sitä kautta kuulemisesta sekä kunnioittavasta kohtaamisesta. Luottamuksen rakentamiseen kasvatuskumppanuudessa voivat vaikuttaa niin varhaiskasvatuksen ammattilaiset kuin vanhemmatkin (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–34.)

Luottamuksen rakentaminen kasvatuskumppanuussuhteessa lähtee molemminpuolisesta kuuntelusta ja sitä kautta kuulemisesta. Kuulevassa kasvatuskumppanuussuhteessa asetetaan kuulemaan toisen ihmisen asiaa, ajatuksia ja puhetta. Kuuntelu ja kuuleminen vaativat aina läsnäoloa ja näyttäytyvät toiselle aitona kiinnostuksena, empaattisuutena sekä rehellisyytenä. Kaskelan ja Kekkosen (2006) näkemyksen mukaan kuuleminen ei onnistu, ellei kuuntelija kykene luomaan turvallista ja myönteistä ilmapiiriä. Kuulluksi tuleminen on aina eheyttävä kokemus ja sen vuoksi se voidaan nähdä yhtenä luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen keskeisimpänä periaatteita ja rakentajana. (Kaskela & Kekkonen 2006, 32–34.)

Kunnioittava kohtaaminen on toinen keskeinen periaate kasvatuskumppanuussuhteen luottamuksen rakentamisessa. Kaskela ja Kekkonen (2006) määrittelevät kunnioittavan asenteen toisen ihmisen arvostamiseksi ja hyväksymiseksi. Heidän mukaansa arvostus ja hyväksyntä ilmenevät ajatuksina ja sitä kautta tekoina. Toisaalta kunnioituksen puute saattaa näkyä suhteessa esimerkiksi toisen sanomisten sekä koko olemuksen mitätöimisenä tai selän kääntämisenä. Kuten missä tahansa suhteessa myös kasvatuskumppanuussuhteessa kuulemisen kautta voidaan oppia hyväksymään, ymmärtämään ja kunnioittamaan toisia ihmisiä. Kunnioituksen kautta on puolestaan mahdollista tuoda esiin asioita peittelemättä ja teeskentelemättä. Niin varhaiskasvattaja kuin vanhempikin voivat osoittaa avoimesti kunnioitustaan kasvatuskumppanuussuhteessa toimimalla ja puhumalla rehellisesti ja avoimesti keskenään. (Kaskela & Kekkonen 2006, 34–36.)

Kasvatuskumppanuudessa luottamusta rakennetaan kuulemisen ja kunnioituksen avulla. Luottamus on asia, jonka syntyyn tarvitaan myös aikaa, yhteisiä kohtaamisia ja vuoropuhelua. Useimmat vanhemmat kokevat luottamuksen syntyvän päivähoiton työntekijöihin tarkastelemalla työntekijän ja lapsen välistä suhdetta sekä sitä, millä tavalla työntekijät välittävät tietämystään ja tuntoisuuttaan lapsesta. Kaskela ja Kekkonen (2006) kuvaavat kasvattajan sensitiivisen suhteen lapseen herättävän vanhemmissa luottamusta sekä turvallisuuden tunnetta lapsen hyvästä hoidosta. Lisäksi luottamus rakentuu vanhempien mahdollisuudesta vaikuttaa lapsen hoitoon, kasvatukseen ja opetukseen liittyvissä asioissa. Varhaiskasvattajan ei tule myöskään unohtaa päivittäistä, arkisiin asioihin liittyvää vuoropuhelua vanhemman kanssa, mikä luo perustaa luottamukselle sekä yhteiselle lapseen liittyvälle ymmärrykselle. Varhaiskasvatuksen arvopohja sekä luottamus, ja sitä kautta kuuleminen ja kunnioitus, tulisivat näkyä jatkuvasti niin kasvatuskumppanuussuhteessa kuin kaikessa varhaiskasvatuksellisessa toiminnassa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 36–37.)

4.5 Vanhempi ja varhaiskasvattaja kumppaneina

Nykykäsityksen mukaan ihanteellinen suhde varhaiskasvattajan ja lapsen vanhemman välillä on kumppanuus. Kun ennen uskottiin ammattilaisen yliverlaiseen asiantuntijuuteen, nykyisin tunnustetaan varhaiskasvattajan ja vanhempien yhdenvertaisuus lapsen kasvattajina. (Davis 2003, 42–43.) Varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuussuhteessa yhdistyvät näiden kahden lapselle tärkeän tahon tiedot ja kokemukset. Vaikka lapsen vanhemmat ja päivähoiton henkilökunta omaavat erilaisen tietämyksen lasta koskevissa asioissa on heillä halu työskennellä yhdessä lapsen parhaaksi (McGrath 2007, 1401–1422.) Kasvatuskumppanuudessa tärkeimpänä tehtävänä onkin yhdistää vanhempien ja varhaiskasvattajien ainutlaatuiset tiedot lapsesta ja luoda näin yhdessä parhaat edellytykset lapsen hyvin voinnin kannalta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 29.)

Stakes on ottanut artikkeleissaan kantaa varhaiskasvattajan rooliin asiantuntijana. Niissä mukaan varhaiskasvatuksellisessa toiminnassa sekä kasvatuskumppanuussuhteessa varhaiskasvattajan ammatillisuus ja asiantuntijuus tulee tehdä näkyväksi. Kasvatuskumppanuuden perusajatuksena sekä lähtökohtana tulisi myös nähdä, että sekä vanhemmalla että työntekijällä on olennaista, mutta erilaista tietoa lapsesta. (www.stakes.fi/varttua)

Stakesin tutkimusten pohjalta voidaan todeta kasvatuskumppanuussuhteen muuttavan työntekijän ammatillisuutta tietoisemmaksi yhteisestä vanhempien kanssa toteutettavasta kasvatustavasta. Kasvatuskumppanuus on siis työntekijälle tietoisesti omaksuttu toimintakäytäntö. Ammattitaito kasvatuskumppanuudessa rakentuu vuorovaikutustaitojen harjoittelusta sekä yhteisen ymmärryksen etsimisestä. Kahdenkeskiset vuorovaikutustilanteet vanhemman ja työntekijän kesken sekä työntekijän oman toiminnan reflektointi rakentavat myös osaltaan kasvatuskumppanuuden ammattitaitoa työntekijälle. Kasvatuskumppanuudessa ammattilaisen asiantuntemusta ei tulisi kadottaa tai häivyttää. Huomio tulisikin kiinnittää tapaan, jolla varhaiskasvattaja tuo oman osaamisensa, tietonsa, taitonsa sekä ymmärryksensä vanhempien ja lasten käyttöön. (www.stakes.fi/varttua)

Kiesiläinen (2004) on täydentänyt Stakesin tutkimuksissa ilmeneviä näkemyksiä työntekijän asiantuntijan roolista määrittelemällä työntekijälle tehtävän olla vuorovaikutuksen vastuunkantajana. Kaikenlaisen ihmissuhdetyön peruslähtökohtana onkin työntekijän vuorovaikutusvastuu. Työntekijän vuorovaikutusvastuu pitää sisällään vastuun tavoitteiden saavuttamisesta sekä työvälineiden laadusta. (Kiesiläinen 2004, 29–44.)

Myös Keskinen (2004) kuvaa työntekijän vastuuta kasvatuskumppanuussuhteessa. Hänen mielestään dialogisen kasvatuskumppanuussuhteen muodostumisessa työntekijän tehtävänä on tietoisesti rakentaa siltaa erilaisten sukupolvisten kasvatuksellisten arvojen välille. On tärkeää, että työntekijä on aktiivinen ja omalla toiminnallaan edistää hyvän ja turvallisen keskusteluilmapiirin syntymistä. Dialogisen kasvatuskumppanuuden synnyn kannalta sillä, miten työntekijä suhteuttaa itsensä päivähoiton ja kasvatuksen asiantuntijan rooliin, on myös merkitystä. Työntekijä voi esimerkiksi asennoitua ”normalisoivasti” vanhempien kohtaamiin lapseen liittyviin pulmiin ja näin helpottaa sekä kannustaa vanhempia kertomaan omia näkemyksiään asioista. Työntekijän tulee aina asennoitua vanhempiin kunnioittavasti ja neutraalisti sekä lisäksi avoimen kuuntelevasti. Voidakseen rakentaa kestävä kumppanuutta ja dialogista suhdetta kasvattajaan ja lapseen työntekijän on hyvä tunnistaa ja olla tietoinen omasta kasvatuksellisesta sukupolvisesta perinteestään, kasvatuskäsityksistään ja uskomuksistaan. (Keskinen ym. 2004, 120–123.)

Koivunen on myös pohtinut vuonna 2009 ilmestyneessä teoksessaan Hyvä päivähoito työntekijän ammatillisuutta ja sen ilmenemistä kasvatuskumppanuussuhteessa. Koivusen näkemyksessä työntekijän ammatillisuus määrittää osaltaan kasvatuskumppanuuden syntyä ja ylläpitoa. Ammatillisuuteen kuuluvat perheiden ja päivähoiton kulttuuristen arvojen tunnistaminen ja tiedostaminen sekä ammatillinen suhtautumistapa ja pätevyys. Vanhempien kanssa tehtävään vuorovaikutustyöhön saa ammatillisuuden kautta myös välineitä ja toteutustapoja. (Koivunen 2009, 167–173.)

On hyvä huomioida, että kasvatuskumppanuussuhteessa saattaa ilmetä myös vuorovaikutuksellisia ongelmia. Varhaiskasvatuksessa vuorovaikutustyön

ongelmana saattaa olla esimerkiksi päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien välisten näkemysten eroavaisuudet. Eroavaisuuksista johtuen päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien kasvatukselliset tavoitteet ja intressit eivät välttämättä kohtaa. Olisi hyvä, jos vuorovaikutuskanava lasten vanhempien sekä varhaiskasvattajien välillä olisi kaksikaistainen. Näin toisen tarpeita ja mielipiteitä kuunneltaisiin ja tunnistettaisiin paremmin. Kiesiläinen (2004) rajaa kasvatustyön ja kasvatuskumppanuuden peruslähtökohdaksi ”lapsen parhaan”-ajattelun. Kasvatuskumppanuuden ylläpidossa työntekijällä on merkittävä vastuu vuorovaikutuksen ylläpidossa. Kuitenkin kasvatuksellinen päävastuun on lapsen vanhemmilla. (Kiesiläinen 2004, 29- 44.)

Myös vanhemmilla on merkittävä rooli kasvatuskumppanuussuhteessa. Arjen varhaispedagogiikka toteutuu Karilan (2001) mukaan vastavuoroisessa vuorovaikutuksessa ammattilaisten ja lasten vanhempien välillä. Tämä vastavuoroinen vuorovaikutus edellyttää vanhempien ja ammattilaisten välistä yhteistä suunnittelua ja neuvottelua. Niin valtakunnallisten varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2003) kuin Karilankin (2001) mukaan vanhempien tulee olla lapsikohtaisten kasvatustavoitteiden laadinnassa pääroolissa, sillä he ovat lapsen ensisijaisia kasvattajia. Päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien välisessä yhteissuunnittelussa vanhemmat tuovat esiin lapsen ja hänen perheensä näkökulman. Päivähoidon henkilökunnan tehtävänä on luoda sisällölliset ja rakenteelliset edellytykset vanhempien osallisuudelle varhaiskasvatuksessa. Viime kädessä vanhemmat määrittelevät lapsen kasvatustarpeen. (Karila ym. 2001, 280–282, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 10.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2003) linjataan vanhempien oikeus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä osallistua sen arviointiin. Vanhempien ja varhaiskasvattajien tehtävänä on keskustella lapsen kasvatuksellisista päämääristä, kasvatuservoista ja –menetelmistä sekä kasvatuksellisesta toiminnasta, joiden pohjalta he muodostavat yhteisiä toimintatapoja ja päämääriä. Vanhemmille tulee myös järjestää tilaisuuksia, joissa mahdollistetaan keskustelu yksikön tai lapsiryhmän hoito- ja kasvatustoiminasta muiden lasten vanhempien kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2003, 30.)

Kaskela ja Kekkonen (2006) ovat kuvanneet vanhemman osallisuuden tarkoittavan kasvatuskumppanuudessa konkreettista osallistumista ja toimintaa lapsen varhaiskasvatukseen. Vanhemman kokemuksellista osallisuutta ja sitoutumista lapsensa elämään pyritään vahvistamaan konkreettisella osallistumisella kuten esimerkiksi lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laadinnassa sekä päiväkodin ja vanhempien yhteisissä tapahtumissa. (Kaskela & Kekkonen, 2006. 25–27.)

Vanhempien ja varhaiskasvattajien yhteinen suunnittelu on ensisijaisen tärkeää lapsen hoitosuhteen alkaessa. Näin perhe voi antaa lapsestaan yksilöllistä tietoa päivähoidon henkilökunnalle ja lapsen yksilöllisten tarpeiden tunnistaminen sekä huomioiminen helpottuvat. (Karila ym. 2001, 280–282.) Myös Stakesin kasvatuskumppanuus näkemyksissä linjataan perheen omaavan ainutlaatuista tietoa lapsesta. Lapsi toimii ja käyttäytyy joskus eri tavoin kotona ja päivähoidossa. Kuuntelemalla perheen näkemystä lapsen toiminnasta ja käytöksestä kotona päivähoidon henkilökunta saa monipuolisemman käsityksen lapsesta eri kasvuympäristöissä. Tämä toimii myös toisinpäin, jolloin päivähoidon henkilökunta kykenee antamaan vanhemmille tietoa lapsen toiminnasta päivähoidossa. Kertomalla vanhemmille lapsen hoitopäivän aikana kertyneitä tarinoita, tapahtumia, kokemuksia ja tunteita kasvattaja tarjoaa lapsen vanhemmille tilan ja paikan eläytyä lapsen päivään. Samalla vanhempi saa myös mahdollisuuden liittyä osaan lapsen päivästä, jossa hän ei ollut läsnä. (www.stakes.fi)

Kasvatuskumppanuudessa on kysymys vanhempien ja henkilöstön tietoisesta asennoitumisesta lapsen yhteiseen kasvatustehtävään. Lisäksi kasvatuskumppanuudessa vanhempien ja henkilöstön tulee konkreettisesti organisoida ja sopia lapsen kasvatukselle yhteiset periaatteet, joiden mukaan toimitaan. Hyvin toimivassa ja luottamuksellisessa kasvatuskumppanuussuhteessa suhteen molemmat osapuolet, vanhempi ja varhaiskasvattaja, toimivat yhdessä tasavertaisina kasvattajina lapsen parhaaksi. (Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet 2003, 29–31.)

4.6 Dialogisuus kasvatuskumppanuudessa

Dialogisuus on hyvin laaja käsite, johon sisältyy useita kasvatuskumppanuuden toteutumisen periaatteita. Kasvatuskumppanuuden lähtökohdat tulisivat aina olla dialogisessa ajattelussa, jossa pyritään muodostamaan vastavuoroinen ymmärrys säilyttäen erilaiset näkökulmat. Tasavertaisuus, vastavuoroisuus ja oikeuden mukaisuus ovat hyvän dialogin tunnuspiirteitä. (Dialogisuus, 2002.) Kuten kasvatuskumppanuus, myös dialogi toteutuu tasa-arvoisessa puheessa, jossa korostuvat taito ajatella, puhua ja toimia yhdessä. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

Mönkkönen (2002) määrittelee dialogin käsitteen tarkoittavan yleisessä kielenkäytössä kaksinpuhelua, vuoropuhelua tai keskustelua. Keskinen (2004) täydentää Mönkkösen näkemystä ajatuksella dialogista yhtenä keskeisenä sosiaalisen kommunikaation osana, jonka tavoitteena on saavuttaa uusi yhteinen ymmärrys. Tätä ymmärrystä ei voi saavuttaa yksin. (Keskinen ym. 2004, 120–123, Mönkkönen 2002, 33.)

Sana dialogi ja dialogisuus eivät ole synonyymeja. Dialogi voi olla luonteeltaan monologista, jolloin vuorovaikutuksen osapuolet tuovat mielipiteitään ja näkemyksiään esiin rinnakkain. Dialogisessa dialogissa puolestaan aukeaa kokonaan uusia näkemyksiä tilanteeseen. Mönkkösen (2002) mukaan dialogisuus voidaan määritellä jaetuksi ymmärrykseksi, jota syntyy vain osapuolten vastavuoroisissa neuvotteluprosesseissa. (Mönkkönen 2002, 33–35.)

Työntekijän puhe rakentuu kasvatuskeskusteluissa niille ajatuksille ja tunteille, joita vanhemman puhe ja tunteet hänessä herättävät. Myös vanhempi kuuntelee ja aistii työntekijän puheesta ilmeneviä viestejä. Dialogisen suhteen toteutuessa työntekijä ja vanhempi pyrkivät yhteisten merkitysten luomiseen sekä kuuntelemaan toisen osapuolen kieltä sellaisenaan. (Keskinen ym. 2004, 120–123. Seikkula- Arnkil 2005, 52.)

Niin dialogisuudessa kuin hyvässä vuorovaikutuksessaakin vastuun otto omista ajatuksista, tunteista ja teoista on tärkeää. Vuorovaikutuksessa toisen osa-

puolen kuuntelu on myös ensiarvoisen tärkeää, jotta ymmärtää toisen ajatuksia ja motiiveja. Lisäksi hyvin tärkeänä edellytyksenä toimivalle vuorovaikutukselle on tärkeiden asioiden sanominen ja hienotunteinen rehellisyys. (Kiesiläinen 2004, 79–91.)

Kuten kaikessa vuorovaikutuksessa myös kasvatuskumppanuudessa ja dialogisessa kasvatuskumppanuussuhteessa on monia ehdottomia edellytyksiä. Kuten jo edellä todettiin, vuorovaikutusvastuun tulee aina olla työntekijällä eli ammattilaisella. Kasvatuskumppanuudessa varhaiskasvattajan tulisikin huolehtia niin kumppanuuden rakentamisesta ja ylläpidosta kuin ristiriitatilanteiden ratkomisesta. Toisena periaatteena hyvässä vuorovaikutuksessa on niin kutsuttu ”hyvä tahto” ja kumppanuuden toisesta osapuolesta välittäminen. Lisäksi hyvän dialogisen vuorovaikutuksen edellytyksenä nähdään toisen osapuolen kunnioitus, joka käsittää hänen mielipiteittensä, ajatustensa sekä ideoittensa ymmärtämisen ja kuuntelun. (Kiesiläinen 2004, 79–91.)

On hyvä muistaa, että yhteistyön kehittyminen ja dialogisen kasvatuskumppanuussuhteen rakentaminen saattavat olla hyvinkin pitkiä prosesseja. Yhteistyön kehittyminen alkaa aina vuorovaikutussuhteen avaamisesta sekä luottamuksen herättämisestä. Vähitellen vuorovaikutuksessa sekä yhteisessä toiminnassa vanhempien ja päivähoitohenkilökunnan välille kehittyy yhteisiä pelisääntöjä sekä tavoitteita lapsen kasvatukselle. Yhteisten pelisääntöjen ja tavoitteiden myötä myös dialoginen kasvatuskumppanuussuhde saa tilaa. (Kiesiläinen 2004, 92–104.)

4.7 Kasvatuskumppanuuden toteutumismuotoja käytännössä

Tässä luvussa pyrimme tuomaan esiin kasvatuskumppanuuden ilmenemisen muotoja käytännössä. Esittelemme perheen ja varhaiskasvatuksen ammattilaisen ensikohtaamista perheen kotona järjestetyllä aloituskeskustelulla ja tutustumiskäynnillä sekä pohdimme lapsen aloittamista päivähoidossa. Lisäksi tuomme esiin varhaiskasvatussuunnitelma keskustelujen merkitystä kasvatuskumppanuudessa.

Lapsen aloittaessa päivähoidossa koko perheen elämäntilanne muuttuu monella tavalla. Työntekijän tehtävänä on helpottaa lasta kestämään ero vanhemmistaan sekä auttaa luomaan uusia suhteita lapsiryhmän aikuisiin ja lapsiin. Niin lapsi kuin vanhempikin tarvitsevat kasvattajalta erokokemuksen kuulevaa suhtautumista sekä myötätuntoista kannattelua. (Kaskela ym. 2006, 43–44.)

Kasvatuskumppanuuden kehittyminen alkaa päivähoidon henkilökunnan ja vanhempien ensikohtaamisesta ja sitä kautta tutustumisesta. Olennaisena osana ja edellytyksenä kasvatuskumppanuuden synnylle on myös päivähoidon henkilökunnan tutustuminen lapseen. Varhaiskasvattajan tutustuessa lapseen vanhempien näkemys henkilökunnan osaamisesta ja lapsen henkilökohtaisesta huomioimisesta vahvistuu. (Kaskela ym. 2006.)

Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti on osa Stakesin toteuttaman kasvatuskumppanuus-koulutusmallin tuomaa työkäytäntöä. Kaskelan (2006) mukaan juuri aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnillä varhaiskasvattajan ja perheen välinen kasvatuskumppanuussuhde saa alkunsa. Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti käydään lapsen kotona ennen lapsen päivähoidon aloitusta. Perheen toiveesta, voidaan keskustelu järjestää myös päiväkodissa tai muussa sopivassa paikassa. Mukana keskustelemassa ovat päiväkodin lapsiryhmän työntekijä tai omahoitaja joko yksin tai työparinsa kanssa sekä lapsen vanhemmat tai vanhempi. Lapsen aloittaessa perhepäivähoidossa keskustelussa on mukana perhepäivähoitaja. Lisäksi lapsi osallistuu luonnollisesti keskusteluun ikätasonsa mukaisesti. (Kaskela ym. 2006, 41–42.)

Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnillä on useita eri tarkoituksia ja tavoitteita. Käynnin tavoitteena on ensinnäkin edistää päivähoidon alkamisen myönteistä sujumista ja näin helpottaa lapsen aloittamista päivähoidossa. Käynnillä vanhempi ja varhaiskasvattaja kohtaavat usein ensikertaa ja alkavat näin ollen tuolloin rakentaa yhdessä kasvatuskumppanuussuhdetta. Yhtenä tärkeänä tarkoituksena käynnillä on myös tutustua lapseen, sekä tämän kotiympäristöön, tapoihin ja tottumuksiin. Lisäksi vanhempien osallisuutta kasvatuskumppanuudessa luodaan ja vahvistetaan käynnillä. Käynti tarjoaakin vanhemmille

mahdollisuuden ilmaista päivähoitoon liittyviä odotuksiaan, pelkojaan ja toiveitaan. Kaskelan (2006) mukaan vanhemmille on arvokasta kokea kasvattajan kiinnostuneisuutta perheen asioihin. Lisäksi kokemus omaa lastaan koskevan tiedon arvosta luo vanhemmille tasa-arvoisemman edellytyksen osallistua päivähoiton suunnitteluun ja toimintaan. (Kaskela ym. 2006, 26, 41–42.)

Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti tulee toteuttaa aina kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaisesti. Perheen tulee tulla kuulluksi ja kunnioitetuksi. Myös luottamusta ja dialogisuutta rakennetaan aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynillä. Työntekijän yhtenä tärkeimpänä tehtävänä käynillä on toimia siltana kodista päivähoitoon ja auttaa vanhempia valmistamaan lasta päivähoiton aloitukseen. (Kaskela ym. 2006, 41–42.)

Päivähoidon henkilökunnan ja perheiden ensikohtaamiseen ja tutustumiseen on panostettu Hattulan kunnassa hyvin. Hattulan kunta on yksi Stakesin kasvatuskumppanuuskoulutuksen pilottikunnista. Kunta on ottanut käyttöön kasvatuskumppanuuskoulutuksen mukanaan tuoman työmallin aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä. Käyntiin varataan aikaa Hattulan kunnassa 1-1,5 tuntia. Keskustelua varten on kehitetty keskustelurunko, jota käytetään apuna ja tukena asioiden läpikäymisessä. Käyty keskustelu kirjataan ja arkistoidaan lapsen omaan kansioon, josta se on muiden lapsen ryhmässä työskentelevien luettavissa. Hattulan kunnassa painotetaan samanlaisia näkemyksiä kuin Kaskela (2006) mielipiteissään tuo esiin. Dialogisuus, perheen kunnioitus ja kuulluksi tuleminen sekä päivähoiton ja perheen tutuksi tuleminen ovat käynnin tarkoituksena. Lisäksi Hattulan kunta painottaa aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin merkitystä puheenvuoron antajana perheelle. (Hattulan kunnan päiväkodin perehdytyskansio, 2009.)

Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin jälkeen lapsen päivähoitoon saattelemiseen kuuluu lapsen ja vanhemman yhteinen tutustumisjakso päivähoidossa. Lapsen asettuminen päivähoitoon edellyttää niin vanhempien kuin varhaiskasvattajienkin tukea. Yhteys ja tunto lapsesta sekä tämän tarpeista auttavat kasvattajaa toimimaan sensitiivisessä suhteessa lapseen. Tutustumiskäynillä varhaiskasvattaja jatkaa kasvatuskumppanuussuhteen

rakentamista. Näin ollen onkin tärkeää, että varhaiskasvattaja panostaa lapsen vastaanotto- ja tutustumisvaiheeseen päivähoidossa huomioiden lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet mahdollisuuksien mukaan. (Kaskela ym. 2006, 44.)

Lapsen tutustuttua ja asetuttua päivähoidon alkuun alkaa päivähoitoon arki. Kaskelan (2006) mukaan kasvatuskumppanuussuhteen rakentumisen ja ylläpitämisen tulisi näkyä päivähoitoon arjessa päivittäin. Vanhemman, varhaiskasvattajan ja lapsen välinen yhteinen vuoropuhelu tapahtuu juuri päivittäisissä kohtaamisissa vanhemman tuodessa ja hakiessa lasta päivähoitopaikasta. Laajemmin lasta koskevia asioita voidaan puhua myös erikseen sovituissa keskusteluissa kuten esimerkiksi varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvissä keskusteluissa. Sekä kasvatuskumppanuus että vuoropuhelu vanhempien ja kasvattajien välillä rakentuvat prosessina koko päivähoitoajan ajan eikä niitä näin ollen voida irrottaa erikseen päivähoitoon arjesta. (Kaskela ym. 2006, 44–45.)

Vanhemmille on ensiarvoisen tärkeää jakaa ajatuksiaan juuri heidän lapsestaan. Kaskelan mielestä varhaiskasvattajan onkin hyvä muistaa, että vaikka kasvattajasta lapsen päivähoitopäivään liittyvät tapahtumat saattavat tuntua tavanomaisilta, voivat ne olla hyvinkin tärkeitä lapsen vanhemmille. Päivittäiset keskustelut lapseen liittyen voivat myös helpottaa huoli- ja pulmatilanteiden esille ottamista niin vanhempien kuin varhaiskasvattajienkin aloitteesta. Vanhemman ja varhaiskasvattajan luottamuksellinen ja syvenevä vuoropuhelu koituu aina lapsen parhaaksi. (Kaskela ym. 2006, 44–45.)

Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti, päiväkotiin tutustuminen sekä päivittäiset vuoropuhelut vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä ovat kasvatuskumppanuussuhteen rakentamisen ja ylläpitämisen keinoja. Varhaiskasvatuksessa vanhempien ja päivähoitoon henkilökunnan välisen kasvatuskumppanuuden muotoutumisen kannalta erityisen tärkeässä asemassa ovat myös kasvatuskeskustelut. Vanhempien ja henkilökunnan väliset päivittäiset keskustelut lapseen liittyvissä asioissa edesauttavat kasvatuskumppanuuden ylläpitoa mutta eivät kuitenkaan useinkaan riitä kumppanuuden syventämiseen. Vaikka lapsikohtaisten keskustelujen organisointi on vaihdellut Suomessa päiväkotien välillä suurestikin, nykyisten valtakunnallisten linjausten mukaan päiväkotia vaaditaan laatimaan lapsikohtaiset esiopetus- ja varhaiskasva-

tussuunnitelmat yhdessä lasten vanhempien kanssa. Suunnitelmien toteutumista tulee arvioida säännöllisesti. (Karila 2005, 288. Vasu 2003, 32.)

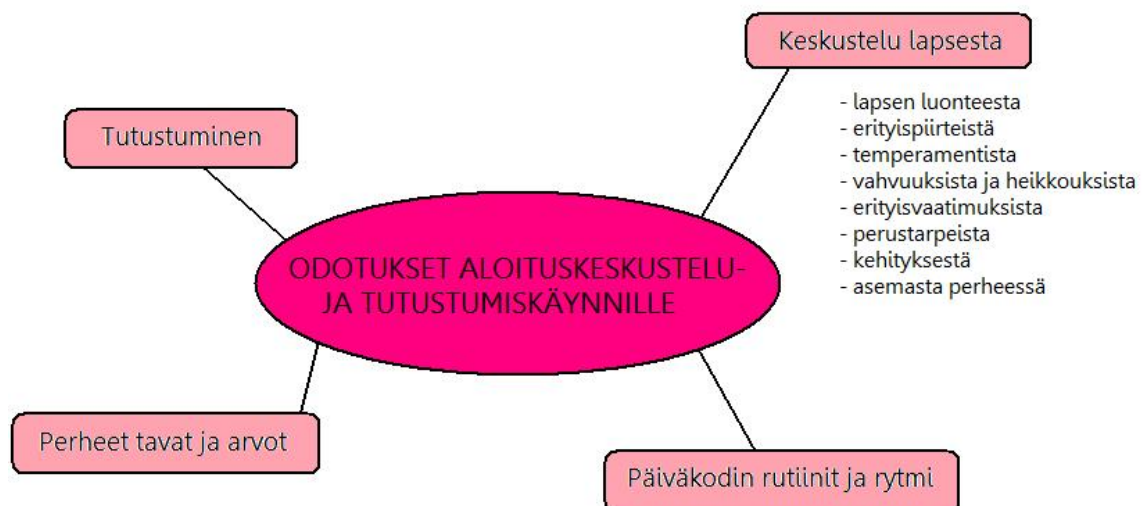
Varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen ja sen päivittäminen luovat luontevaa jatkoa päivähoidon aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnille sekä lapsen aloittamiselle päivähoidossa. Varhaiskasvatussuunnitelma keskusteluissa varhaiskasvattaja ja vanhempi luovat myös yhteistä todellisuutta ja ymmärrystä lapsesta. Stakesin vuonna 2008 teettämässä Vaikuta vanhempi – selvityksessä vanhemmat kokevat varhaiskasvatussuunnitelmien teon ja niiden toteutuksen käytännössä perustelluiksi yhteistyön välineiksi varhaiskasvatuksessa. Kasvatuskumppanuussuhteen muotoutuminen on monivaiheinen prosessi, joka vaatii toteutuakseen kumppanuuden osapuolten välisiä kohtaamisia, keskusteluita sekä luottamuksen syntymistä. (Kaskela ym. 2006, 45–46, Kronqvist ym. 2008.)

5 ALOITUSKESKUSTELU- JA TUTUSTUMISKÄYNTI KASVATUKUMPPA- NUUDEN ALKUTEKIJÄNÄ

5.1 Vanhempien odotukset

5.1.1 Vanhempien odotukset käynnille

Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti on osa Stakesin toteuttaman kasvatuskumppanuus-koulutusmallin tuomaa työkäytäntöä. (Kaskela ym. 2006) Syksyllä 2009 Hattulan kunnan päivähoidossa aloitti 67 lasta. Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin yhteydessä perheisiin vietiin kyselylomake, joka käsitteli vanhempien odotuksia ja näkemyksiä käynnistä ja sen merkityksestä luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen synnylle. Tutkimuksessamme selvitettiin, millaisia odotuksia vanhemmilla oli käynnille. Kuvioon 2. on tiivistetty nämä odotukset.

KUVIO 2.

Suurin osa vanhemmista odotti, että käynnillä keskusteltaisiin heidän omasta lapsestaan, joka oli aloittamassa päivähoidossa. Vanhemmat odottivat keskustelua muun muassa lapsen luonteesta, erityispiirteistä, temperamentista, heikkouksista, vahvuuksista, peloista ja tuentarpeesta sekä erityisvaatimuksista.

Osa vanhemmista mainitsi odottavansa, että keskustelua käytäisiin lapsen perustarpeista, kuten unesta, ruuasta, vaatetuksesta, ja yleensä hyvinvoinnista. Myös lapsen kehityksestä, tilanteesta, ja osaamisen tasosta odotettiin keskusteltavan. Vanhemmat odottivat, että käynnillä keskusteltaisiin myös lapsen asemasta perheessä. Osa vanhemmista odotti keskustelua lapsensa allergioista.

”Lapsesta, lapsen sen hetkisestä tilanteesta, mieltymyksistä ja lapselle vaikeista asioista.”

”Lapsistamme, heille tärkeistä asioista, perheemme arvot, lapsen oma huone, lapsen paikka ja asema perheessä.”

Seuraavaksi eniten odotuksia keskustelulle vanhemmilla oli päiväkodin rytmistä ja rutiineista. Vanhemmat odottivat keskustelun liittyvän muun muassa hoitajien määrään, ryhmäkokoon sekä päiväkodin arvoihin ja periaatteisiin. Myös päivähoidossa aloittamisesta, lapsen sopeutumisesta päiväkotiin sekä lapsen pärjäämisestä ryhmässä odotettiin keskustelua.

”Päiväkodin tavoista ja asioista joita tuli huomioida lapsen aloittaessa hoidon.”

”Lapsen sopeutumisesta päiväkotiin ja päiväkodin tämänhetkistä tekemisistä ja suunnitteluista.”

Eräs vanhempien odotuksista oli keskustelu perheen tavoista ja kasvatuksesta sekä siitä, kuinka se kohtaa päiväkodin arvomaailman kanssa. Myös kodin ja päiväkodin aikataulun, kuten esimerkiksi ruoka-aikojen kohtaaminen askarrutti osaa vanhemmista.

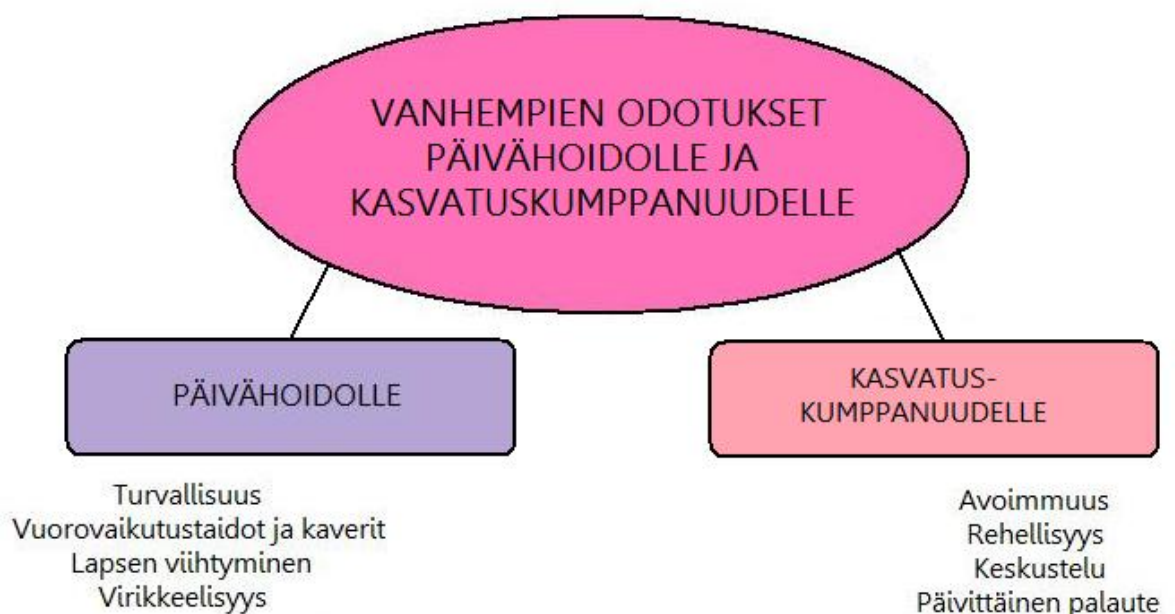
Yllätyksenä tuli, että muutama vanhemmista odotti, että keskustelun aiheena olisivat olleet päiväkodin odotukset lasta ja perhettä kohtaan. Todellisuudessa käynnin syvin päämäärä on antaa perheelle puheenvuoro. Tarkoituksena ei siis ole ”myydä” päiväkodin tapoja, vaan oppia tuntemaan lasta ja hänen perhettään. (Ekroos, 2009)

”Millaista hoidossa on, päivärytmi, päiväkodin odotukset lapselta/perheeltä, lapsen ’erityisvaatimukset’.”

Tutkimukseemme osallistuneista vanhemmista suurin osa oli asettanut käynnille ja sen yhteydessä käytävälle keskustelulle odotuksia. Vain muutama perhe ei maininnut odotuksiaan käyntiä kohtaan. Kaikenkaikkiaan vanhempien odotukset olivat melko samansuuntaisia keskenään. Kaksi kolmasosaa tutkimukseemme vastanneista vanhemmista odotti keskustelua lapsestaan, ja tämän erityispiirteistä. 40 % vanhemmista odotti keskustelua päiväkodin rytmistä ja rutiineista. Ja lähes neljäsosa vanhemmista odotti, että käynnillä keskusteltaisiin perheen tavoista ja arvoista.

5.1.2 Vanhempien odotukset päivähoidolle ja kasvatuskumppanuudelle

Selvitimme tutkimuksessaamme myös minkälaisia odotuksia vanhemmilla oli päivähoidolle ylipäätään. Tutkimukseemme osallistuneista vanhemmista 70 % kertoi, että heidän päivähoidossa aloittava lapsensa, tai joku tämän sisaruksista on ollut Hattulan kunnan päivähoidossa jo aiemmin. Suurella osalla vanhemmista oli siis jo jonkinlaista kokemusta Hattulan päivähoidosta ennen tutkimukseen vastaamista.

KUVIO 3.

Kuviossa 3. on käsitelty vanhempien odotuksia päivähoidolle ja kasvatuskumppanuussuhteelle. Tutkimukseemme osallistuneiden vanhempien suurimmat odotukset päivähoidolle liittyivät turvallisuuteen. Turvallisuuteen liittyen vanhempien vastauksissa esiintyi odotuksia muun muassa rajojen asettamisesta, lohduttamisesta, syyllistä ja huolenpidosta sekä yhteisistä pelisäännöistä. Myös järkevä suhtautuminen, kodinomaisuus ja työntekijöiden ammattitaidon säilyminen kuului vanhempien odotuksiin. Suurin osa vanhempien odotuksista on liitettävissä turvallisuuden tunteeseen, sillä turvallisuuden tunne nousee monenlaisista asioista, niin fyysistä kuin psyykkisistäkin. Vanhemmat odottavat lastensa kokevan olevansa päiväkodissa turvallisessa ympäristössä, turvallisten aikuisten ympäröimänä.

”Odotamme, että päivähoidossa lapsi tuntee olevansa ’turvallisessa’ ja lämpimässä paikassa, häntä huomioidaan ja kuunnellaan riittävästi.”

”Turvallista hoitosuhdetta, jossa lasta arvostetaan sellaisena kuin on, kuunnellaan, lohdutetaan, asetetaan rajat, annetaan mahdollisuus leikille. Vuorovaikutusta aikuisten/lasten kesken.”

Myös lapsen vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja kavereiden saaminen päiväkodista näyttelivät suurta osaa vanhempien odotuksissa. Vanhemmat odottivat, ettei heidän lapsensa tulisi kiusatuksi tai tuntisi olevansa yksinäinen päiväkodissa. Vuorovaikutustaitojen kehittymiseen liittyy myös odotus siitä, että päivähoito tarjoaisi lapselle ajan ja mahdollisuuden leikkiin.

”Kavereita tulisi olla – hoitajat huolehtivat, ettei lapseni olisi yksinäisiä.”

”Valmiuksia porukassa pärjäämiseen ja siinä oikeasti myös viihtymiseen – tukee kolunkäynnin aloittamista aikanaan.”

Eräs vanhempien odotuksista oli lapsen viihtyminen päiväkodissa ja hoitopäivien virikkeellisyys. Vanhemmat odottivat päivähoidolta muun muassa elämyksellisyyttä ja monipuolisuutta. Myös ulkoilu, liikunta ja kädentaidot tulivat esiin vanhempien odotuksissa.

”Sosiaalisia kontakteja, mukavaa ohjattua toimintaa, vaihtelua arkeen, opettelua tulemaan toimeen kodin ulkopuolella.”

”Monipuolisuutta, turvallisuutta, liikunnallisuutta ja kokonaisvaltaista lapsen kasvun tukemista.”

Kysyttäessä, mitä vanhemmat odottavat päivähoidon henkilökunnalta, jotta luottamuksellinen kasvatuskumppanuussuhde toteutuu, nousi avoimuus selvästi tärkeimmäksi seikaksi. Rehellisyys, keskustelu ja vuorovaikutus kuuluivat myös monien vanhempien odotuksiin. Erääksi tärkeimmistä asioista luottamuksen toteutumiseksi nousi päivittäinen palaute ja palaute yleensäkin. Vanhemmat olivat sitä mieltä, että on tärkeää kuulla lapsensa päivästä, niin positiivisista, kuin negatiivisistakin asioista. Vanhempien mukaan myös hoitajien kontakti lapseen, lapsen kuunteleminen ja huomioiminen yksilönä edistävät luottamuksellista kasvatuskumppanuussuhdetta.

”Avoimuutta, yhteistyökykyä. Mikään ei ole liian vähäpätöinen asia kerrottavaksi.”

”...Aamuisin aina jonkun aikuisen tulisi olla vastaanottamassa – silloin lapsensa jättää hoitoon turvallisista mielin.”

”...Tärkeintä, että näkee itse, että hoitaja ottaa kontaktia omaan lapseen: esim. aamulla tervehtii lasta ja huomaa hänet edes pikaisesti. Se ehkä tärkeintä.”

Vanhempien odotukset päivähoidon suhteen liittyivät turvallisuuteen ja siihen, että vanhemmat voivat käydä töissä huoletta. Myös lapsen vuorovaikutustaitojen kehittyminen ja kavereiden saaminen kuuluivat vanhempien odotuksiin. Lisäksi hoitopäiviltä odotettiin virikkeitä, joihin kotona ei ehkä ole aikaa tai muuten mahdollisuuksia. Vanhemmat kokivat tärkeäksi, että lapsi viihtyy päiväkodissa.

5.2 Vanhempien näkemys aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin merkityksestä kasvatuskumppanuudessa

Selvitimme tutkimuksessamme vanhemmilta kokivatko he käynnin tukevan lapsen aloittamista päivähoidossa. Kysyimme myös, minkälaiset asiat käynnillä olivat merkityksellisiä luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen synnyn kannalta.

Tutkimuksemme mukaan suurin osa vanhemmista (43/46) oli sitä mieltä, että käynti on merkityksellinen päivähoidon aloituksen kannalta. Suurin merkitys vanhempien mielestä on sillä, että päiväkodissa lapsen omahoitaja on jo entuudestaan tuttu. Tutustuminen ylipäättään koettiin tärkeäksi. Vanhemmat kokivat, että käynnin myötä heillä ja heidän lapsellaan on henkilökohtaisempi suhde lapsen omahoitajaan.

”Käsitykseni lapsen ’ pärjäämisestä ’ vahvistui ja henkilökunta tuli tutummaksi – kun olen rauhallisin mielin, lapsikin on..”

”Lapsi näkee tulevan hoitajan ryhmästänsä ja näin ollen tuntee hoidon aloittaessa aikuisen johon voi turvautua.”

Myös se koettiin merkitykselliseksi, että käynti tapahtuu juuri perheen omassa ympäristössä, eli heidän kotonaan. Tutkimukseen osallistuneista vanhemmista ainoastaan yksi oli sitä mieltä, että aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti tulisi toteuttaa muualla, kuin lapsen kotona.

”On todella tärkeää nähdä lapsi (ja vanhemmat) hänen omassa ympäristössään ymmärtääkseen heitä. On luottavainen olo hoidon aloituksen suhteen kun on tavannut omahoitajan jo etukäteen.”

Käynti koettiin merkitykselliseksi myös informatiivisuuden vuoksi. Vanhemmat kokivat, että päivähoidon aloittamista helpottaa tieto tulevasta. Myös päiväkodin rutiineihin tutustuminen koettiin merkitykselliseksi päivähoidon aloittamisen kannalta.

”Me vanhemmat pystyimme juttelemaan tulevasta päiväkodista ja sen asioista myös lapselle kun oli jo tietoa.”

Tutkimukseemme osallistuneista vanhemmista valtaosa (39/46) oli sitä mieltä, että aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti palvelee lapsen aloittamista päivähoidossa. Tärkeimmät syyt käynnin merkityksellisyyteen liittyivät tutustumiseen, informatiivisuuteen ja siihen, että käynti toteutetaan juuri perheen kotona.

Kysyttäessä vanhemmilta, minkälaisen asioiden he kokivat luovan pohjaa luottamuksellisen kasvatuskumppanuuden synnylle aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnillä, liittyivät vastaukset suurimmassa osin aitoon kiinnostukseen ja avoimeen keskusteluyhteyteen. Osa vanhemmista koki, että käynti rohkaisi kertomaan itseään askarruttavista asioista. Kuulluksi tuleminen oli tärkeä seikka luottamuksen heräämisen kannalta.

”Yleensä sellainen avoimuus, että kaikista myös vaikeista asioista voidaan puhua.”

”Lapsesta ja omista tuntemuksista sai kertoa melko laajasti. Omien huolien/mieltä askarruttavien asioiden esilletuonti oli positiivinen asia. On hyvä aloittaa avoimin kortein.”

Käynnin koettiin olevan merkityksellinen myös siitä syystä, että sen yhteydessä vanhemmat ja päivähoidon henkilökunta pääsevät keskustelemaan lapsen kasvatuksen tavoitteista ja arvoista. Lapsen tarpeiden huomioiminen nähtiin myös merkityksellisenä. Lisäksi vanhemmat kokivat, että luottamuksen kannalta merkityksellistä on myös se, että kodin ja päiväkodin arvot kohtaavat keskenään.

”Olimme yhteneväisiä kasvatuseriaatteissa.”

”Omat ja päivähoiton arvot pohjana on hyvä jatkaa arkea eteenpäin.”

Vanhemmat kokivat, että myös työntekijän olemuksella on paljon merkitystä luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen syntymisen kannalta. Vanhem-

mat mainitsivat muun muassa että päiväkodin työntekijän tulisi olla avoin, luotettava, mukava, helposti lähestyttävä, aktiivinen ja ammattitaitoinen. Ylipäättään työntekijään tutustumisella koettiin olevan merkistä luottamuksellisen suhteen synnyssä.

”Ohjaavien ihmisten ammattitaito ja avoimuus loivat pohjaa luottamuksen synnylle.”

”Kun omahoitaja huomioi lasta jo niin hienosti ensitapaamisella. Omahoitaja antoi itsestään hyvin positiivisen ensivaikutelman.”

Kaikenkaikkiaan vanhemmat kokivat, että asiat, jotka ovat merkityksellisiä luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen kannalta liittyvät aitoon kiinnostukseen, keskusteluyhteyteen, tutuksi tulemiseen, lapsen tarpeiden huomioimiseen ja yhteisiin pelisääntöihin. Myös kuulluksi tuleminen ja avoimuus tulivat esiin useassa vastauksessa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksissä pyrimme vastaamaan jokaiseen tutkimuskysymykseemme erikseen. Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessämme selvitimme, mitä odotuksia vanhemmilla on lastensa päivähoidon ja kasvatuskumppanuuden toteutumisen suhteen.

Vanhempien odotukset päivähoidon suhteen olivat melko yhteneväisiä. Suurin osa vanhemmista odotti päivähoidolta turvallisuutta, vuorovaikutustaitojen kehittymistä ja sitä, että lapsi saisi päiväkodista kavereita. Myös lapsen viihtyminen päivähoidossa sekä hoitopäivien virikkeellisyys ja monipuolisuus kuuluivat vanhempien odotuksiin.

Kasvatuskumppanuuden toteutumisen suhteen vanhempien odotukset liittyivät avoimuuteen, vuorovaikutukseen ja rehelliseen päivittäiseen palautteeseen. Tämä vahvistaa Kaskelan ja Kekkosen (2006) näkemystä siitä, että vanhemmille on ensisijaisen tärkeää jakaa ajatuksiaan omasta lapsestaan ja että vanhemman ja päivähoidon henkilökunnan luottamuksellinen ja syvenevä vuoropuhelu koituu aina lapsen parhaaksi.

Toisella tutkimustyskymyksellämme selvitimme vanhempien kokemuksia aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä. 93 prosenttia tutkimukseemme osallistuneista vanhemmista oli sitä mieltä, että käynti on merkityksellinen päivähoidon aloituksen kannalta. Suurimman merkityksen vanhemmat kokivat olevan tutustumisella. Myös se koettiin merkitykselliseksi, että aloituskeskustelu tapahtuu juuri lapsen ja perheen omassa ympäristössä. Myös Kaskela ja Kekkonen (2006) ovat sitä mieltä, että lapsen on helpompi rakentaa luottamustaan päiväkodin työntekijään tavatessaan hänet ensikertaa lapsen kotona. Informatiivisuus koettiin myös päivähoidossa aloittamista helpottavaksi tekijäksi.

Tutkimustuloksistamme voi päätellä, että aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti palvelee lapsen aloittamista päivähoidossa. Pääasiassa vanhempien kokemukset ovat olleet positiivisia. Vanhempien odotukset ovat kutakuinkin

samassa linjassa aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin tarkoitusperien kanssa. Vanhemmista 96 prosenttia koki tulleen kuulluksi käynnillä. Kuitenkin lähes puolet vanhemmista odotti, että käynnillä keskusteltaisiin päiväkodin rytmistä ja rutiineista. Ekroosin (2009) mukaan todellisuudessa aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnillä ei ole tarkoitus käydä läpi päiväkodin käytäntöjä, vaan pääpaino tulisi olla lapsen ja perheen kuulemisella. Toki myös päiväkodin tavoista voidaan keskustella, jos vanhemmat niin toivovat. Päiväkotiin liittyviin asioihin keskitytään enemmän lapsen ja vanhemman tullessa tutustumaan päiväkotiin aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin jälkeen. (Ekroos 2009.)

Tutkimuksemme tulokset tukevat muita valtakunnallisissa tutkimuksissa. Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti on vain pieni osa kasvatuskumppanuutta ja uskomme, että se on hyvä pohja luottamuksellisen suhteen herättelylle. Henkilökunnan haaste onkin vastata vanhempien odotuksiin myös jatkossa. Luottamuksellinen kasvatuskumppanuussuhde vaatii jatkuvaa päivittäistä vuorovaikutusta ja kiinnostusta.

7 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA

Opinnäytetyöprosessi on ollut pitkä ja vaativa. Emme ole aikaisemmin tehneet vastaavan kaltaista tutkimusta ja olemme oppineet niin tutkimuksen tekemistä kuin kärsivällisyyttäkin. Koemme myös, että kasvatuskumppanuus työmme aiheena on lisännyt osaamistamme päivähoidon kentällä tehtävässä työssä. Työmme yhtenä tavoitteena oli tehdä näkyväksi aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin tarjoamaa tapaa työskennellä. Uskomme tutkimuksemme selkityttävän tätä työskentelytapaa sekä tekevän sitä näkyväksi.

Tutkimuksemme edetessä olemme törmänneet muutamiin haasteisiin. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2009) toteavat, että tutkimuksen tulee mitata sitä, mitä on tarkoituksena tutkia. Mikäli tutkijalla ei ole selkeitä tutkimuskysymyksiä eikä asioita, joita hän haluaa tutkia, tutkii hän helposti vääriä asioita. Tutkimusta arvioitaessa, voidaan pohtia tutkimuksen validiutta, pätevyyttä, eli tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä asiaa, jota on tarkoituskin mitata. Tutkimuksen validius on varmistettava etukäteen huolellisella suunnittelulla. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–233.) Tutkimuskysymyksemme ovat muovautuneet tutkimuksen edetessä. Näin ollen olemme joutuneet myös pohtimaan, olisiko kyselylomakkeessa, joka lähetettiin perheisiin, voitu kysyä hieman erilaisia asioita.

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2009) mukaan tutkimuksen tulosta voidaan pitää reliaabelina, jos useammalla tutkimuskerralla saadaan sama tulos. Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysoinnissa keskeistä on luokittelu. (Hirsjärvi ym. 2009, 231–233.) Kyselylomakkeessamme oli paljon avoimia kysymyksiä, ja on oletettavaa, että jos sama tutkimus toistettaisiin, eivät vastaukset olisi identtisiä tämän tutkimuksen vastausten kanssa. Vanhempien vastaukset olivat kuitenkin erittäin yhteneväisiä keskenään, josta voimme päätellä, että vanhemmat arvostavat ja odottavat kutakuinkin samoja asioita lastensa päivähoidolta.

Eräs suurimmista ongelmistamme tutkimuksen edetessä on ollut aikataulu. Annoimme lisää aikaa kyselylomakkeiden palautukseen, koska vastausprosentti

oli aluksi niin pieni. Olemme jälkeinpäin ajatelleet, että olisi ehkä ollut hyvä käydä itse pitämässä ”markkinointipuhe” jokaisessa päiväkodissa. Toisaalta saimme lopulta melko kiitettävän määrän vastauksia suhteessa lähetettyjen kyselylomakkeiden määrään.

Jatkotutkimukselle voisi olla aihetta esimerkiksi vuoden kuluttua, kun tutkimukseemme osallistuneiden perheiden lapset ovat asettuneet päivähoidon ja kasvatuskumppanuussuhde päiväkodin työntekijöiden ja vanhempien välillä on syventynyt. Jatkotutkimuksen aiheena voisi olla muun muassa vanhempien odotusten toteutuminen ja kasvatuskumppanuussuhteen syventyminen.

LÄHTEET

Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. Tampere. Vastapaino

Asetus lasten päivähoidosta 1973.16.3.1973/239.

Davis, Hilton. 2003. Miten tukea sairaan tai vammaisen lapsen vanhempia? Helsinki. Suomen sairaanhoitajaliitto ry.

Dialogisuus. Hyvän dialogin tunnuspiirteitä. 2002. Verkkodokumentti.
<http://www.cs.uta.fi/ipopp/www/ipopp2002/so/ajattelu.htm> Luettu 28.10.2009.

Ekroos, M. Haastattelu. Hattulan päivähoitotoimisto 7.10.2009.

Hattulan kunnan päiväkodin perehdytyskansio. Luettu 13.8.2009.

Hattulan kunta. 2009. Luettu 27.10.2009.
http://www.hattula.fi/portal/fi/perhe_ ja_sosiaalipalvelut/varhaiskasvatus/varhaisa_svatussuunnitelma_vasu/

Hattulan kunta. 2009. Luettu 5.9.2009.
http://www.hattula.fi/portal/kunnan_palvelut/perusturvapalvelut/lasten_paivahoito/.

Hattulan kunta. Lapsen polku – Hattulan päivähoidon VASU. 2007.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2003. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi.

Hujala, E., Nivala, V., Parrila, S. & Puroila, M. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Edufin.

Hämäläinen, J. 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Kopijyvä Kuopio.

Karila, K. & Nummenmaa, A. 2001. Matkalla moniammatillisuuteen – Kuvauskohteena päiväkotit. WSOY.

Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. & Rasku-Puttonen, H. (toim.). 2006. Kasvatusvuorovaikutus. Vastapaino.

Karila, K. 2005. Vanhempien ja päivähoidon henkilöstön keskustelut kasvatuskumppanuuden areenoina. Kasvatus 36 (2), 285–298.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Stakes. Oppaita 63. Gummerus Kirjapaino Oy.

Keskinen, S. & Virjonen, H. (toim.). 2004. Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoidossa. Tammi.

Kiesiläinen, L. 2004. Vuorovaikutusvastuu. Ammatilliset vuorovaikutustaidot kasvatusyhteisössä. Arator.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito. Työkaluja sujuvaan arkeen. PS-kustannus.

Kronqvist, E-L. & Jokimies, J. 2008. Vanhemmat varhaiskasvatuksen laadun arvioijina. Tuloksia Vaikuta vanhempi-selvityksestä. Helsinki. Stakes.

Laki lasten päivähoidosta 1973. 19.1.1973/36.

McGrath, Wendy Hobbins 2007. Teachers college record. 109 (6), 1401-1422.

Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2009. Lapselle hyvä päivä tänään. Pedatieto.

Mönkkönen, K. 2002. Dialogisuus kommunikaationa ja suhteena. Kuopion yliopisto.

Nummenmaa, A-R., Karila, K., Joensuu, M., ja Rönholm, R. 2007. Yhteisöllinen suunnittelu päivähoidossa. Juvenes Print.

Seikkula, J. & Arnkil, T. E. 2005. Dialoginen verkostotyö. Helsinki. Tammi.

Stakes. 2003. Oppaita. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Gummerus Kirjapaino Oy.

Stakes, Varttua. 2009. Luettu 3.8.2009.

<http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/kasvatuskumppanuus>.

Stakes, Varttua 2009. Luettu 27.10.2009.

http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/todentuva/kunnan_vasu/kuntavasu.htm

Stakes, Varttua 2009. Luettu 27.10.2009.

http://varttua.stakes.fi/FI/Sisallot/todentuva/todentuva_vasu.htm

Unicef. 2009. Luettu 24.9.2009.

http://www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_sopimus.

Vilkkä, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki. Tammi.

Välimäki, A-L. 2006. Luentomuistiinpanot. Kasvatuskumppanuus – kutsu vanhemmille. Stakes.

Wikipwedia. 2009. Luettu 21.9.2009.

<http://fi.wiktionary.org/wiki/yhteisty%C3%B6>

LIITE 1

ALOITUSKESKUSTELUN RUNKO

1. PERUSTIEDOT PERHEESTÄ

- Keitä teidän perheeseen kuuluu?

2. VANHEMPIEN KUVAUS LAPSESTA

- Kerro kolme lastasi kuvaavaa esimerkkiä.
- Milloin olet ylpeä lapsestasi?
- Kuvaile lastasi, kun hän on väsynyt tai vihainen.
- Mitan lapsesi syö?
- Miten lapsesi nukkuu?
- Miten lapsesi toimii toisten lasten kanssa?
- Onko jokin asia tai tavara, joka on erityisen tärkeä lapsellesi?
- Oletko jostain asiasta huolissasi lapseesi liittyen?

3. LAPSEN ELÄMÄNVAIHEET, HOIVA- JA EROKOKEMUKSET

- Lapsen elämänvaiheet; kertoisitko ajasta ennen kuin... silloin kun... siitä eteenpäin.
- Miltä tämä aika sinusta tuntui?
- Miten olette tähän asti järjestäneet lapsenne hoidon?
- Ketkä aikuiset ovat lapsellenne tärkeitä?
- Miten lapsenne kokee / on kokenut, jos hän on / on ollut erossa vanhemmistaan?

4. VANHEMPIEN KÄSITYS ITSESTÄÄN VANHEMPINA

- Kuvaile itseäsi äitinä / isänä.

5. PÄIVÄHOITOON LIITTYVÄT ODOTUKSET, AJATUKSET JA TUNTEET

- Millaisia odotuksia, ajatuksi ja tunteita teissä herää siitä, että lapsenne aloittaa päivähoidon?
- Oliko tämä itsestään selvä ratkaisu vai oliko asioita, jotka mietityttivät?
- Minkälaisia asioita ajattelette päivähoidon tuovan mukanaan?
- Miten uskotte, että päivähoidon aloitus tulee muttaamaan teidän arkeenne?
- Oletteko huolissanne jostakin asiasta? Jos huolta on, mitä tukea toivotte päiväkotihenkilökunnalta?
- Millaisia toiveita teillä on yhteistyöstä?
- Miten olette valmistaneet lasta päivähoidon aloittamiseen?
- Mitä sovimme päivähoidon aloituksesta?

6. MUUTA

- Onko vielä jotain, mistä emme ole keskustelleet, ja josta haluaisitte kertoa?

LIITE 2

Hei!

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Pirkanmaan ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötämme yhteistyössä Hattulan kunnan päivähoiton kanssa.

Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää vanhempien kokemuksia aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä. Opinnäytetyömme kysely teetetään vanhemmille, joiden lapsi aloittaa päivähoidossa syksyllä 2009. Kyselylomake jaetaan aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin yhteydessä.

Olisi hyvin tärkeää, jos motivoisitte työntekijöitänne kertomaan vanhemmille kyselyyn vastaamisen merkityksestä kasvatuskumppanuuden kehittämisessä.

Tässä liitteenä kyselylomakkeet, jotka pyydämme teidän tulostaa työntekijöille mukaan aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnille.

Terveisin
Elina Hellsten
ja Niina Järvinen

LIITE 3

Hyvät vanhemmat!

Olemme kaksi kolmannen vuoden sosiaalialan opiskelijaa Pirkanmaan Ammattikorkeakoulusta. Sosiaalipedagogiikan vaihtoehtoisten opintojen kautta saamme pätevyyden toimia myös lastentarhanopettajan tehtävissä.

Teemme opinnäytetyömme yhteistyössä Hattulan kunnan päivähoidon kanssa. Kyselyn tavoitteena on selvittää perheiden kokemuksia päivähoidon aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä sekä vanhempien odotuksia luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen synnylle. Tulosten perusteella pyritään kehittämään Hattulan kunnan päivähoidon käytäntöjä perheiden ja lasten parhaaksi.

Jaamme kyselyn kaikille vanhemmille, joiden lapsi aloittaa päivähoidon syksyllä 2009. Toivomme teidän pysähtyvän hetkeksi kysymysten ääreen sekä vastaamaan niihin avoimesti.

Kyselylomakkeet palautetaan nimettöminä, eikä kenenkään henkilöllisyys näin ollen ilmene lomakkeista tai tutkimuksen tuloksesta.

Toivomme teidän palauttavan kyselylomakkeet mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 19.6.2009. Kyselylomakkeet voitte palauttaa, joko Hattulan kunnan päivähoitotoimistoon (Parolantie 42, 13720 Parola) tai päiväkotiin, jossa lapsen syksyllä 2009 aloittaa.

*Ystävällisin terveisin sosionomi (Amk) opiskelijat
Elina Hellsten ja Niina Järvinen*

KyselylomakeTaustatiedot

1. a) Lasten lukumäärä ____

1. b) Jos vastasit edelliseen kysymykseen enemmän kuin yksi, ovatko päivähoidossa elokuussa 2009 aloittavan lapsen sisarukset olleet Hattulan kunnan päivähoidossa?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei

2. a) Äidin ikä

- ☐ Alle 20 vuotta
- ☐ 20–30 vuotta
- ☐ 31–40 vuotta
- ☐ 41–50 vuotta
- ☐ Yli 50 vuotta

2. b) Isän ikä

- ☐ Alle 20 vuotta
- ☐ 20–30 vuotta
- ☐ 31–40 vuotta
- ☐ 41–50 vuotta
- ☐ Yli 50 vuotta

3. Perherakenne

- ☐ Ydinperhe (Lapsiperheessä vanhempina lapsen biologiset vanhemmat)
- ☐ Yksinhuoltajaperhe
- ☐ Uusperhe (Isällä ja/tai äidillä lapsia aiemmasta perhesuhteesta)

Kokemuksia aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnistä

4. Miten valmistauduitte aloituskeskustelu- ja tutustumiskäyntiin?

---

5. a) Minkälaisista asioista odotitte keskustelevalanne aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnillä?

---

5. b) Toteutuivatko odotuksenne?

- ☐ Kyllä
- ☐ Joiltakin osin
- ☐ Ei

6. Koitteko tuleenne kuulluksi lastanne koskevissa asioissa?

- ☐ Kyllä
- ☐ Joiltakin osin
- ☐ Ei

7. a) Koitteko aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin tukevan lapsenne aloittamista päivähoidossa?

☐ Kyllä

☐ Ei

7. b) Miksi? / Miksi ette?

LIITE 4 (4/4)

Aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynti kasvatuskumppanuuden* kivijalkana

8. a) Koitteko aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnin luovan pohjaa luottamukselliselle suhteelle päivähoiton henkilökunnan kanssa?

- ☐ Kyllä
- ☐ Joiltakin osin
- ☐ Ei

8. b) Minkälaisen asioiden koitte luovan pohjaa luottamuksellisen kasvatuskumppanuussuhteen* synnylle aloituskeskustelu- ja tutustumiskäynnillä?

---

9. Mitä odotatte lapsenne päivähoidolta?

---

10. Mitä odotatte päivähoiton henkilökunnalta, että luottamuksellinen kasvatuskumppanuussuhde* toteutuu?

KIITOS VASTAUKSISTANNE!

*) Kasvatuskumppanuus on suhde, jossa varhaiskasvatushenkilöstö ja vanhemmat tietoisesti sitoutuvat lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseen. Kumppanuudessa vanhemmat ja työntekijät ovat tasavertaisia, mutta erilaisia lapsen tunteita. Lapselle läheisten aikuisten toimiva yhteistyösuhde kannattelee lapsen siirtymistä ja elämistä kodin ja päivähoiton kasvuympäristöissä. (www.varttua.stakes.fi)